

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 5

KOPER, 31. marca 1950

Cena 2 din

ZA KOGA BOMO VOLILI

ZA KRŠČANSKO SOCIALNO SKUPINO, KI JE AGENTURA VATIKANA IN ITALIJANSKE VLADE ALI
ZA LJUDSKO FRONTO, KI JE GRANITNI STEBER NAŠE OBLASTI

V našem okraju gredo 3 stranke na volitve

ZA OKRAJ KOPER so bile predložene sledeče tri kandidatne liste; 1. SLOVENSKO - ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTO, ki je vložila kandidatne liste za vse volivne enote okraja.

2. SOCIALISTIČNA STRANKA ZA STO, ki je vložila kandidatne liste za volivne enote krajevnih ljudskih odborov v Piranu, Strunjanu, Sv. Luciji, Sečjolah, Kopru in Portorožu.

3. KRŠČANSKO - SOCIALNA SKUPINA, ki je vložila kandidatne liste za volivne enote krajevnih ljudskih odborov v Kopru, Semedeli, Sv. Antonu, Dekanih, I-soli, Strunjanu in Kampel - Salari.

ZA OKRAJ BUJE pa je bila predložena samo kandidatna lista Slovensko - Italijanske Ljudske fronte.

— 0 —

Na množičnem zborovanju v Kopru, je tovariš Kralj Franc govoril o raznih gospodarskih problemih, ki se danes postavljajo pred vse delovne ljudi Istrskega okrožja v zvezi z izpolnjevanjem gospodarskega plana. Med najtežja vprašanja spada pomanjkanje delovne sile. Govoril je o raznih pomanjkljivostih in napakah, ki se delajo bodisi pri preskrbi prebivalstva, ki bi bila z ozirom na možnosti lahko še v veliki meri boljša, zlasti zato, ker so naša skladišča polna, le distribucijski aparat ni kos vsem nalogam.

V zvezi z volitvami je govornik poudaril, da je poleg kandidatne liste Ljudske fronte in Socialistične stranke predložila kandidatno listo tudi Krščansko (socialna grupa) (Gruppo Cristiano sociale). Očitno gre tu, je poudaril govornik, za drugo izdajo Krščanske demokracije (Democrazia Cristiana), ki se pod tem imenom ni mogla predstaviti volivcem, ker se je kompromitirala s svojo politiko v Italiji in Trstu, kjer uvaja fašizem v pravem smislu besede. Naravno je, da stranka si vodi politiko »mitraljeza« kot jo nazivajo italijanski demokrati ni privlačna za ljudi našega okrožja, kjer žive v miru in svobodi in kjer je ljudska oblast zagotovila delo in kruh vsem ljudem. Medtem pa »Krščanska Demokracija« (Democrazia Cristiana) kot vodeča stranka v Italiji pošilja nad delavce, ki zahtevajo dela in kruha, oboroženo policijo, ki strelja v množice, pobija in zapira delavce in kmete. Zato je jasno, da je Vatikan smatral za potrebno, da postavi svojo kandidatno listo za volitve v našem Okrožju pod bolj privlačnim imenom. Toda ta vatičanska agentura, ki se je vse doslej aktivno borila proti ljudski oblasti v našem okrožju ne bo uspela preslepiti naših ljudskih množic, pa čeprav se je volivcem po-

ZA LJUDSKO OBLAST,
ZA GOSPODARSKI NAPREDEK,
ZA SREČNEJSO BODOČNOST
DELOVNEGA LJUDSTVA

ZA PLAN, ZA SOCIALIZEM ENOTNI SINDIKATI

so vstopili v Ljudsko fronto

V torek je bila v Kopru okrajna konferenca Enotnih sindikatov, ki se je udeležilo nad 200 sindikalnih funkcionarjev in najboljših delavcev iz naših tovarn. Politično poročilo o delu sindikalne organizacije je podal tov. Egidij Novel. O volivnem programu slovensko italijanske Ljudske fronte pa je govoril tov. Rado Pišot. Diskusija po obeh referatih je bila zelo živahna. Delegati so predlagali in iznašali zahtevo vsega delavstva v istrskem okraju, da se vključijo sindikati v Ljudsko fronto. Pregledali so dosedanje tekmovanje in priprave za volitve ter dajali predloge za izboljšanje sedanjega načina dela. Konferenca je sprejela sklep, da se Enotni sindikati vključijo v Ljudsko fronto ter nastopijo na volitvah skupno z vsemi delokratskimi organizacijami, ki so vključene v SILF, obenem je plenum predlagal vsem demokratičnim organizacijam, ki so vključene v Ljudski fronti, predvsem pa Komunistični partiji, da odobrijo ta sklep. Plenum je izdal poziv na vse delavce koprškega okraja, da oddajo 16. aprila na volitvah svoj glas za Slovensko italijansko Ljudsko fronto. Na podlagi političnega poročila o programu SILF ter izčrpnih diskusij je konferenca sprejela naslednje sklepe:

1. Nadaljevati moramo naše delo še z večjim elanom ter razširiti tekmovanje na vse panoge dela predvsem pa na tiste, ki jih nekateri delovni kolektivi do danes še niso vključili v svoje tekmovalne načrte.

2. Za izpolnitev gospodarskega plana moramo dati na razpolago vse svoje delovne sile, saj ta plan je edina garancija za dvig življenjskega standarda delavskega razreda Istrskega okrožja.

3. Za čimprejšnjo in boljšo uresničitev enoletnega gospodarskega plana se današnja konferenca zavezuje, da bomo uvedli nov način dela v vseh delovnih kolektivih; to je brigadni način dela in delovne norme.

4. Za ideološki in kulturni dvig delavskega razreda se zavezuje konferenca, da bodo uvedli v vseh večjih delovnih kolektivih sistematičen študij. V ta namen bodo organizirali splošne izobraževalne tečaje, rdeče kotičke in marksistične krožke. Da se bo ideološko kulturno delo široko razvijalo, je naloga okrajnega odbora Enotnih sindikatov, da ustanovi v Kopru prvo sindikalno kulturno umetniško društvo.

5. Razvili bomo agitacijo in propagando z namenom, da mobiliziramo veliko večino delavstva okrog SILF ter tako enodušno nastopimo na volitvah.

(Nadaljevanje na II. strani)

stavila pod novo firmo. Prav zanimanje, kot smo čitali v današnjem časopisju, da ta skupina nima ničesar skupnega s Krščansko Demokracijo (Democrazia Cristiana) po trjuje to dejstvo. Naše ljudske množice poznajo te vrste maki-nacije in se ne bodo pustile zave-

sti od lepih besed volkov v ovčjem kožuhu. Slovensko - Italijanska Ljudska fronta gre na volitve s programom dela, ona nudi delovnim ljudem ja sno perspektivo za boljšo bodočnost. Tu niso fraze v lepih besedah ter programskih deklaracijah,

ki ne obljublajo, ampak poziv ljudi na delo, kajti samo z delom si bo delovni človek izboljšal življenje. Garancijo za to mu daje Ljudska oblast za katero bodo glasovali vsi naši delovni ljudje in s tem ponovno dokazali, da svoje Oblasti ne bodo nikdar več dali iz rok.

Kaj so nam pokazale dosedanje priprave za volitve

Ves dosednji potek volivnih priprav pove, da stremi ljudska oblast za tem, da bi bile volitve čim bolj demokratične, da bi v volitvah prišla čim bolj do izraza volja delovnega ljudstva v našem okrožju. Zborovanja volivcev SILF so potekala brez najmanjših motenj. Pristaši SILF so izbrali svoje kandidate ter rešili še mnoga druga vprašanja, ki se postavljajo na dnevni red v zvezi z volitvami. Pri razpravljanju o gospodarskem položaju v Istrskem okrožju pa se je pokazalo, da posamezniki tu in tam ne razumejo dovolj težav, ki se pojavljajo v borbi za dograditev našega gospodarstva. Govorilo se je na pr., da je zajamčena preskrba pomanjkljiva, češ, da ne zajema dovolj meri vseh drobnih proizvajalcev. Take pripombe so seveda popolnoma na mestu, še posebno tedaj, ko se gre za malega in srednjega kmeta ali pa vrtnarja, ki se bavi le s pridelovanjem določenih kultur (monokultura) in svoje gospodarstvo navezuje na izkupiček. Preskrba zavisi v tem primeru od izkupička ter možnosti nakupa! Tak proizvajalec se v nekem pogledu po svojem položaju približuje delavcu! Vsak delovni človek dobro ve, kaj mu manjka! V obrambo resnice pa moramo ugotoviti, da se to vprašanje proučuje že delj časa, da bo tudi to vprašanje kmalu rešeno!

Ponekod je prihajalo na dan, da se posamezniki ne znajdejo, ko imajo opravka pri raznih poverjenih okrajnega ljudskega odbora. Tak slučaj nam le potrjuje, da je potrebna še tesnejša povezava med vodilnimi organi ljudske oblasti ter množico, da se take napake ali pa pomanjkljivosti dajo hitro odpravljati. Ljudska oblast se bo tudi v bodoče borila za čim uspešnejše odpravljanje takih pomanjkljivosti. Za zdaj je najvažnejše, da uresničimo še večje uspehe. Svoje lastne želje bomo lahko uveljavili le z vztrajno borbo, to je z vsestranskim dviganjem samega sebe! Izkoriščevalci ter zatiralci nam niso dali ničesar, oni so nam le jemali. In prav zaradi tega naša borba ni lahka. Cilje, ki smo si jih zadali, pa bomo dosegli, ker imamo ljudsko oblast, ker se danes lahko dvigamo in izpopolnjujemo!

Vprašanje pomoči FLRJ se danes postavlja docela drugače kakor pred tremi, štirimi leti! Proizvodnja v FLRJ je v stalnem porastu in zaradi tega raste tudi uvoz v naše Istrsko okrožje. Mi sami pa prav tako dvigamo svojo proizvodnjo in povečujemo svoj izvoz! Blagostanje je v stalnem porastu! Če bomo razumeli taka in podobna vprašanja, bomo lahko sami ugotovili, da je kritika marsikje odveč, da je pa na drugih mestih potrebna zaradi tega, da bi lahko popravljali napake, ki jih delamo, ker pač gradimo in se borimo!

Ze pri prvih zborovanjih volivcev SILF pa smo ugotovili še nekaj drugega, o čemer bomo prav tako spregovorili nekaj besed. Poleg SILF imamo v Istrskem okrožju še dve drugi strani. Krščansko socialistično skupino ter Socialistično stranko. Krščanski socialisti iz našega okrožja se niso udeležili narodno osvobodilne borbe in jih delovno ljudstvo tudi zaradi tega ni maralo. Sedaj pa prihajajo pravijo takole: »Mi bomo volili svoje predstavnike, mi hočemo sodelovati pri upravi Istrskega okrožja!« Zadeva je nekako nenavadna

in čudna! V prejšnjih časih ni bilo na tem ozemlju nikdar kake krščansko socialistične stranke, tu smo imeli vedno tudi italijansko ljudsko (klerikalno) stranko, ki se je v Italiji po drugi svetovni vojni preimenovala v demokrščansko stranko! Naš delovni človek dobro ve, da se gospodarsko vprašanje v Istrskem okrožju ne more reševati s pasivnostjo ali pa nasprotovanjem ljudski oblasti! Praksa bo pokazala, kaj so prav za prav krščanski socialisti, ki so na nekaterih volivnih področjih postavili svoje kandidate!

Proglas Socialistične stranke so si lahko ogledali mnogi naši delovni ljudje. Mi se opravičeno sprašujemo: Čemu se iznaša zahteva, da je treba nekim malim in srednjim kmetom vrniti zemljo, ko pri nas vendarle nismo imeli take agrarne reforme, ki naj bi jema' zemljo delovnemu človeku? Dogajalo se je vprav nasprotno! Ljudska oblast štiti zlasti drobne proizvajalce! Praksa bo tudi v tem primeru pokazala, kaj vse nameravajo socialisti doseči z nekaterimi popolnoma neutemeljenimi trditvami!

Do volitev imamo zdaj še dva dobra tedna! Se je čas, da se še boljše pripravimo! Prav v teh dneh se lahko v marsičem učimo od sosodne FLRJ, kjer je šlo delovno ljudstvo strnjeno na volitve ter glasovalo skoraj 100 odst. za Ljudsko fronto! Narod FLRJ sotekmovali, niso se zadovoljili s polnoštevilno udeležbo, volitve so hoteli opraviti čim hitreje. Marsikje so se volitve zaključile že v zgodnjih jutranjih urah! Tudi mi se moramo zavezati, da opravimo volitve s polnoštevilno udeležbo ter damo naše glasove SILF in, da opravimo volitve v čim krajšem času! Tako bomo v tem primeru največ doprinesli h krepitvi ljudske oblasti in pravilnemu reševanju vseh tistih vprašanj, ki se tičejo nas samih!

V. S.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za plan, za socializem

6. Izboljšati se mora zdravstvena služba ter se morajo čimprej ustanoviti zobne ambulante v največjih delovnih kolektivih. V izpolnitvev tega mora okrajni odbor ES stopiti v stik z Ljudsko oblastjo.

7. Kot nosilci revolucionarnega gibanja v celoti obravnavamo program Ljudske fronte, predvsem pa tisti del programa, ki govori o nacionalizaciji ter istočasno zahtevamo, da se nacionalizirajo tudi tista podjetja, ki so večjega značaja in še niso v programu fronte predvidena za nacionalizacijo.

8. Konferenca enodušno sprejme tekmovanje, ki ga napoveduje okrajna Buje tekmovanje v točkah, ki še niso predvidene v njihovi napovedi, to je predvsem kulturno prosvetnem delu med delavskimi množicami ter čim boljši pripravi na 1. maj. Za izpolnitvev tega bomo zastavili vse svoje sile ter tako izpolnili svojo proletarsko dolžnost.

»Za izpolnitvev teh nalog bo naš deavski razred izpolnil svojo dolžnost do svojega naroda ter istočasno visoko dvignil revolucionarne tradicije ES STO-ja.

Vsi in vse za izpolnitvev enoletnega gospodarskega plana, za izgradnjo socializma!

NAD 600 LJUDI NA NEDELJSKI KULTURNI PRIREDITVI V KORTAH

V nedeljo popoldan je bila v Kortah v Ljudskem domu velika kulturna prireditev na čast volitev. O volitvah je govoril tovariš Franc Hrvat in iz Kort. Dramska družina iz Plavij pa je uspešno prikazala enodejanko »Volkašina«. Tudi pionirji iz Plavij so nastopili s svojim baletom, posebno pa jih je ljudstvo pozdravljalo, ko so izvedli telovadno točko »Gor čez izaroc«. Tudi pevski zbor iz Plavij je prišel v nedeljo v Korte in zapel več pesmi. Prireditve se je udeležilo nad 600 ljudi iz Kort, Malije, Nove vasi in še drugih krajev. Ljudje v Kortah si želijo še več takih prireditev.

TUDI V BORSTU

je bila v nedeljo dobro uspeša kulturna prireditev. O pomenu volitev 16. aprila je govoril tovariš Petek. Zene iz Boršta so predvajale kratko igrico »Kmet in volk« ter recitirale. Nastopili so tudi pionirji in žene iz Vanganela s svojim ruskim baletom. Med odmori pa je navzoče razveseljevala godba iz Marezig Nad 300 ljudise je udeležilo nedeljske kulturne prireditve v Borštu.

MANIFESTACIJA MLADINE V PORTOROŽU

V nedeljo se je že v prvih jutranjih urah začela v Portorožu zbirati po ulicah mladina s parolami, zastavami in vzkliki Ljudski fronti in svobodnim volitvam v okrajna ljudska odbora. Skupno s člani SIAU se je nato mladina zbrala v Ljudskem domu. Ob 10. uri se je začelo veliko predvolivno zborovanje. O volitvah je govoril tajnik okrajnega ljudskega odbora Ivan Knez, ki ga je mladina ves čas prekinjala z vzkliki ljudski oblasti. Popoldne pa je mladina priredila kulturni program. Nastopila je mladina z učiteljskega v Portorožu. Dolgo se v Piranu že ni zbralo toliko mladine kot v nedeljo na tej kulturni prireditvi. Udeležilo se je nad 500 mladincev. Po kulturnem programu so bila razna tekmovanja. Mladinci so tekmovali v teku s samokolnicami, v teku v vrečah itd. Priredili so tudi srečolov. Po kulturnem programu in tekmovanju je sledilo mladinsko rajanje.

Tako je tudi mladina Portoroža iznesla svojo manifestacijo za volitve. Začela je izvajati sklepe okrajnega plenuma mladine, ki tu di predvideva kulturno zabavo za mladino. Z dobrim, kulturnim delom pa tudi s pravilnimi zabavnimi prireditvami, bo mladina postala pri svojem delu še bolj aktivna, postala bo prvi pomočnik naših Partij. Na volitvah pa bo sleherni član Zveze antifasiistične mladine dal svoj glas za kandidate Ljudske fronte.

NOTRANJA UPRAVA HOČE BITI V TEKMOVANJU MED PRVIMI

Po Kopru kroži govoriča: »Kaj pa notranja uprava? Ne bo nič prispevala s prostovoljnim delom? Saj je vendar lanske leto prešla prehodno zastavico! Bila je prvi tekmovanju najboljša izmed vseh v Kopru.« Takrat je bilo tekmovanje za zgraditev boljše bodočnosti v Istrskem okrožju. Zato hočejo tudi letos biti tovariši z notranje uprave med prvimi. Zato so pa napovedali tekmovanje vsem ustanovam v Kopru, posebno pa sindikalni podružnici VUJA in okrajnega izvršnega ljudskega odbora. Vsak član njihove brigade se je zavezal, da bo volitev opravil najmanj 50 delovnih ur. Pri tem seveda ne bo zastajalo njihovo delo v pisarnah, šolah itd. tudi pri tem delu bodo tekmovali in se vsestransko strokovno izpopolnjevali.

Žene na volitve za Ljudsko fronto

V nedeljo 26. t. m. je bila v Piranu okrajna konferenca ASIZZ, katero se je udeležilo okrog 400 žena. Mrzlo in deževno jutro ni ustavilo naših žen, ki so prihajale od vseh strani našega okrožja, da se na konferenci pregledajo uspehi in prevamejo nove obveznosti ter se dostojno pripravijo na volitve.

Zivahnj zvoki harmonikee, na katero je igrala tovarišica iz Marezig ter veselo petje žena, ki je odmevalo po dvorani je prekinila tovarišica Ziva Beltram, politična sekretarka Okrajnega odbora ASIZZ, ki je otvorila konferenco, pozdravila goste-predstavnike množičnih organizacij, katero so v pozdravnem govoru podčrtali važnost volitev, nakar je imela tovarišica Ziva politično poročilo, v katerem je poudarila:

Na današnji okrajni konferenci ASIZZ moramo določiti, kako bomo uresničile sklepe II. kongresa, še posebej pa, kako bomo izboljšale naše delo med najširšimi ženskimi množicami v pripravah na volitve.

II. kongres ASIZZ predstavlja zaključek dveh let trdnega dela in vztrajne politične borbe proti imperializmu in vsem njegovim odkritim in skritim zaveznikom. In ko smo polagale račune o tem delu in borbi pred ženami Tržaškega ozemlja in pred vsem svetom, smo s ponosom ugotovile, da je ASIZZ prestala vse trde preizkušnje teh dveh let, da je ostaj trden in zanesljiv člen borbe delovnega ljudstva na Tržaškem ozemlju. Dalje, da je poglobila med ženami slovensko-italijansko bratstvo in na splošno visoko dvignila politično zavest žena. Izvedla je uspešno celo vrsto množičnih akcij, v katere je pritegnila veliko število novih žena.

Nato je govorila o klevetah in lažeh, ki jih pošiljajo iz nasprotnega tabora sovražniki ljudske oblasti in poudarila: »Ker njihove laži ne morejo prenesti srečanja z našo resnico, so začeli pisariti, da so stanovjske hiše, ki jih gradimo, zadruge, ki jih ustanovljamo, da, celo kruh, ki ga jemo — samo predvolivni manevri. Če je tako, potem se pripravljamo na te volitve že od leta 1945. in se bomo takoj po 16. aprilu t. l. začeli zopet pripravljati na prihodnje volitve in sicer še bolj naglo, ker bomo gradili in sejali, ribarili in predelovali še več, kot do sedaj. Naši cilji niso v oblakih, temveč tukaj na zemlji, kjer si z lastnim delom ustvarjamo socializem, trdo naslonjeni na Titovo Jugoslavijo, ki nam pri tem delu pomaga in na edino se lahko zanesemo, da nas ne bo prodala, temveč, da bo zastavila vse svoje sile, da se nam v bodočnosti zagotovi razvoj na poti, ki smo si jo izbrali.

Prva naloga ASIZZ v Istrskem okrožju v sedanjem trenutku je torej tolmačiti vsem ženam, prav vsem delovnim ženam, pomen in važnost naših volitev.

Nerazdruženo s pripravami za volitve se vrši kampanja za mobilizacijo delovne sile. Ze večkrat smo podčrtali, da je bogata rezerva delovne sile prav med ženami. Zato je treba pospešiti z ustanavljanjem otroških vrtec, iasli in kjer zato ni pogojev, aktivov za čuvanje otrok, da se bo čim večje število žena moglo vključiti v proizvodnjo. Računati moramo s tem, da to delo zahteva vztrajnosti, vzgoje in prepričevanja, da se ga ne more izvajati samo množično in z agitacijo, temveč je treba vsaki ženi posebej konkretno pomagati pri tem, da se vključi v proizvod-

njo ne da bi bil njen dom in družina zaradi tega zapuščeni.

Naša današnja konferenca, ki je v času, ko je na višku predvolivna kampanja in prvomajsko tekmovanje, naj služi za pregled in izboljšanje dela. ASIZZ v našem okrožju ne sme zaostajati za drugimi organizacijami, ker bi s tem ostala nevedna naših žena, ki so prve na prostovoljnem delu, prve v tovarnah, prve v borbi proti zaostalosti vseh vrst — in bodo prve tudi na volitvah za Ljudsko fronto!«

Delegati Ljudske fronte

tov. VILER GUIDO

Slovensko - italijanska Ljudska fronta je vrstila med svoje kandidate tudi tovariša Vilerja Guida, predsednika kmečko - obdelovalne zadruge v Krogu.

Pri svojem delu v zadrugi žanje tovariš Viler obilo uspeha. Zato je tudi priljubljen ne samo pri zadržnikih, temveč tudi pri vseh drugih v vasi. Zanj bodo zagotovo glasovali vsi brez izjeme, z največjim zadovoljstvom pa zadržniki.

ULCNİK STANKO je sin malega kmeta, rojen leta 1913. v Smarjah pri Kopru. Ze kot mladinec je sodeloval v mladinskih protifasiističnih organizacijah. Fasiisti so ga seveda zasledovali in že leta 1933. je bil prisilno vpoklican k vojakom in poslan v kazenski oddelek (bataglione speciale).

Kot aktivist OF za časa Narodno osvobodilne borbe je bil izvoljen za delegata v Zbor odposlancev, ki je leta 1943. zasedal v Kočevju. Za časa borbe je bil član odbora za Obalni okraj, kasneje pa načelnik gospodarske komisije.

Sedaj je član Okrajnega komiteja KP STO-ja, sekretar okrajnega odbora SIAU in kandidat na listi Ljudske fronte pri volitvah v Okrajni ljudski odbor.

Kandidat Ljudske fronte

Za izpolnitvev našega plana, za utrditev ljudske oblasti, za našo srečnejšo bodočnost Vsi na volitve!

Naj živi Slovansko - italijanska Ljudska fronta - nerazdružljiva zveza delovnega ljudstva

Plan ljudske oblasti v l. 1950 elektrifikacija 52. vasi

Skozi dolgo vrsto let, ko je noč padla na zemljo, je čarobna slika privlačevala pogled prebivalcev vasi, posejanih po obronkih ob našem morju, tja v daljavo, v Trst, posejan z nešteto lučmi, dalje po Istri so istrska mesteca prav tako migotala v nešteto električnih lučeh, a v nebo so molele temne sence gričev, in v temo so bile zavite vasi in ljudje, tako da je ljudem v mestu skoro nehoti prišlo na misel: »Ali so izumrli vsi tisti ljudje tam gori?« A niso izumrli. Iz prostorov, ki so bili medlo razsvetljeni od smrdeljih sveč, petrolejk ali karbidovk, so se skozi okna ozirali v dolino na tisto svetlo morje luči.

In njihova tema je bila dvojna tema, ker ta tema, to pomanjkanje prave razsvetljave, jim ni dovoljevala, da bi se v prostih večernih urah bavili s čitanjem.

Takratnim režimom je bilo pač vseeno kaj počnejo ti ljudje tam gori nad njihovimi mesti. Bilo jim je vseeno, da največji del njihovih podložnikov ostaja v temi in zaradi tega v nazadnjaštvu. Saj ti so pripadali onemu razredu, ki je zanje imel same dolžnosti, a gorje tistemu, ki je zahteval kake pravice.

To je trajalo mnogo let. In to stanje bi še trajalo stoletja, ako bi končno ljudstvo ne bilo vzelo oblasti v svoje roke. In ker je ljudska oblast oblast delovnega človeka in zaradi tega oblast večine, je ta ljudska oblast začela delati za dobrobit vsega ljudstva.

Ni bilo lahko takoj po vojni ustvariti vseh tistih pogojev blagostanja, za katere smo se borili v narodnoosvobodilni borbi in katere pripadajo predvsem tistim, ki to blagostanje ustvarjajo.

Iz leta v leto so se pogoji življenja izboljševali in prišel je čas, da ljudska oblast začne z vse bolj obsežnimi deli. Eno od teh del je pa ravno elektrifikacija in predvsem elektrifikacija za vasi, ki so si jo toliko časa zaman želele, za katero so zaman romale prošnje in koleki v razne urade prejšnjih režimov.

Tako je ljudska oblast v Istrskem okrožju že v letu 1949. pristopila k izvajanju te velikanske naloge. Federativna Ljudska Republika Jugoslavija je dala na razpolago ves potreben material in s tem pokazala tudi ona veliko skrb za dvig življenjske ravni v našem okrožju. Najprej so bili predelani stari transformatorji, ki naj bi v mestih ojačali električni tok za uporabo

kulturnih ustanov. Bilj so postavljeni novi transformatorji in električni vodi visoke napetosti. Po obronkih naših gričev, ob poteh in čez gmajne so se iz zemlje začeli dvigati drogovi, po katerih so bile napete žice, ki bodo v vasi prinašale dragoceno silo, ki bo razsvetljevala obnovljene domove in poganjala industrijske naprave.

Da ne omenjamo električnih instalacij, ki so bile izvršene v različnih podjetjih in ustanovah v Kopru, ki pa imajo vsi en in isti cilj — dobrobit ljudstva. Poglejmo, kaj vse je bilo na tem področju leta 1949. narejenega izključno v korist podeželja.

Zgrajen je bil vod visoke napetosti 27 Kw Karojba—Buje v dolžini 25 km, za kateri je bilo porabljen 430 drogovi in 20 ton bakrene žice. Zato je bila postavljena transformatorska postaja.

Za elektrifikacijo okolice Marezige in Babiči je bil zgrajen vod visoke napetosti 10 Kw z odcepom za Marezige, z dolžino voda 6,2 km. Transformatorske postaje, in sicer prostozračne so bile zgrajene ena v Marezigah in ena v Babičih. Nizko napetostno omrežje s priklopom na dve trafo-postaje je bilo zgrajeno v Marezigah, Krminci, Sabadinah, Rokavcih, Babičih, Rojcih, Marancinih, Brežanih, Skrgatih in Bernetičih. Zaradi tega je bilo postavljeno 17 drogovi ter uporabljenih 19,9 km aluminijeve žice. Za nizko napetost pa je postavljeno 95 drogovi in uporabljenih 20 km bakrene žice.

Lansko leto se je zaradi preobremenitve transformatorske postaje v Kopru pojavila potreba postaviti še en transformator, da bi tako zadostili potrebam mesta. V samem Kopru se je tudi preuredila cestna razsvetljava. Popravili so vse podzemne kable in pokvarjene svetilke. Bil je zgrajen vod visoke napetosti 27 Kw Koper—Semedela v dolžini 1,2 km. V Semedeli je bila postavljena transformatorska postaja na katero se je priključilo tudi omrežje za vso Semedelo, sektor, ki je bil že itak preveč oddaljen od transformatorske postaje v Kopru.

Za elektrifikacijo Segeta in okolice je bil postavljen vod Petrovia—Seget v dolžini 1,8 km. Ta vod je sedaj pod provizorično napetostjo ter bo za potrebe Segeta in okolice moral biti zgrajen vod visoke napetosti s transformatorsko

postajo v Segetu. Dela zato so že pričeli.

Na sektorju Babiči—Križišče so postavljeni drogovi za vod visoke napetosti do Pomjana, kjer je tudi že dograjena transformatorska postaja. Poleg teh glavnih označenih del je bilo opravljenih iz drugih del, kakor n. pr. temeljita preureditev električnih instalacij v sanatoriju Ankaran, gradnja transformatorske postaje na Križišču, itd.

Vse to pa je bil šele začetek nalog, ki si jih je na tem področju zadala naša oblast. Saj mora biti jasno že vsakemu otroku, da je Okrožni ljudski odbor na svojem plenumu sprejel odlok, da bo v letu 1950 elektrificiranih 52 vasi; zato bodo za 552 odstotkov povešane investicije v primeri z letom 1949. Iz besedila odloka samega pa je razvidno, da je glavna skrb naše oblasti gospodarski in kulturni dvig prebivalstva.

USPELO PREDAVANJE

Ljudska prosveta je pri nas dne 24. 3. organizirala uspešno predavanje o ljudskih odborih. Predaval je tov. Zgodnik M. iz Kopra. Udeležba na predavanju je bila zelo lepa, za kar gre zahvala predvsem domačemu učitelju tov. Mušiču in odboru APZ.

Pazljivo in z zanimanjem so vaščani poslušali predavanje o zgodovinskem nastanku in razvoju ljudske oblasti, organizacijskem sestavu ter ustroju, o osnovnih značilnostih in nalogah ljudskih odborov. Sedaj, v predvolivni kampanji, je bilo to predavanje za boljše razumevanje in politično aktivizacijo naših množic kar potrebno. Po predavanju je marsikateremu našemu človeku še mnogo kaj neznanega razumljivo. Cilji ljudske oblasti so še bolj utrdili oblast delovnega ljudstva in prepričali povratek oblasti bogatašev in drugih kapitalističnih izkoriščevalcev, graditi socializem in s tem boljše življenje delovnemu ljudstvu ter utrjevati enotnost delovnega ljudstva in bratstvo vseh treh narodnosti. Prvi pogoj za vse to je resnična demokracija naše oblasti.

Predavanje je dobro uspelo. Vaščani so pazljivo sledili besedam predavatelja, posebno še žene. Se bolj je bilo, ako bi se po predavanju razvila živahnejša diskusija. Naši ljudje bi se morali otresti nepotrebne sramežljivosti.

To predavanje je pokazalo, kako si naše vasi takih in podobnih predavanj še zelo žele.

Novi kn o vodje za naše kmečke zadruge

Cas je, da se oglasimo tudi iz našega knjigovodskega tečaja, ki ga je organizirala naša Okrajna združna poslovna zveza.

Za ta tečaj je bila izbrana najboljše mladina iz vasi. Tečaj bo štiri mesece; začel se je koncem januarja in bo trajal do zadnjih dni maja. Namen tega tečaja je, da usposobi mladino za knjigovodje naših obdelovalnih zadrug in Kmetnaproz. V prvi polovici tečaja se je že pokazal dober uspeh pri trgovskem knjigovodstvu. Mladina se je zavezala, da bo napela vse svoje sile, da bo uspela tudi v knjigovodstvu obdelovalnih zadrug, katero je danes v našem novem razvoju velike važnosti. S pomočjo naše ljudske oblasti in Okrajne združne poslovne zveze bodo naše Kmetijske obdelovalne zadruge in Kmetnaproze imele v

kratkem dobro pomoč za izboljšanje njihovega poslovanja. Tega se ta mladina dobro zaveda, zato izraža največjo hvalečnost svoji ljudski oblasti za pomoč, ki jo danes dobiva, da se lahko izobražuje.

Na tečaju vlada disciplina in dobro razpoloženje. Organizacija mladine dobro deluje, delo so si pravilno razdelili in se dobro pripravljajo na prireditve, ki bo ob koncu tečaja. Stenčas je dobro založen s članki, od katerih je nekaj prav dobrih. Pripravljajo se tudi za 1. maj. Na prostovoljnem delu ob nedeljah tudi sodelujejo in sicer pri pogozdovanju na Debelem rtiču. Predavatelji so res pokazali svojo požrtvovalnost in sposobnost, ker to ni lahka naloga. Tečajniki posvečajo največ pozornosti knjigovodstvu, ki je glavni predmet. Kaj so se naučili, pa bodo tečajniki pokazali v kratkem času s svojim delom v naših obdelovalnih zadrugah.

S. H.

V nedeljo vsi v KOPER, IZOLO in PIRAN na praznik Ljudske tehnike in mladinski festival

ki bo obenem velika predvolivna manifestacija

PIREDITVE V KOPRU

OB 8.30 TEKME LETALSKIH MODELOV NA IGRISCU.

OB 9. uri TEKME POMORSKO BRODARSKIH MODELOV V PRISTANISCU.

OB 10 uri PRIHOD JADRILICE (JADRALNEGA LETALA) V PRISTANISCE.

OB 11. uri POVORKA IZ STADIONA NA TITOV TRG

OB 11.15 NASTOP FOLKLORNIH SKUPIN NA TITOVEM TRGU OB SODELOVANJU GODBE IZ KOPRA.

OB 11.30 POLITICNI GOVOR V SLOVENCINI IN ITALIJANSCINI.

OB 17.30 NASTOP KULTURNIH SKUPIN NA TITOVEM TRGU. NASTOPIJO: a) MLADINA IZ TRSTA S FOLKLORNIMI PLESI, PEVSKIM IN TAMBURASKIM ZBOROM, b) MLADINA IZ GORICE S PETJEM, c) MLADINA IZ KOPRA S PETJEM IN SOLOPETJEM.

PIREDITVE V IZOLI:

OB 9.30 KAJAK TEKME (PO MOŽNOSTI PRIHOD JADRALNEGA LETALA).

OB 10 uri NASTOP HARMONIKARJEV IZ IZOLE.

OB 11. uri ZBOROVANJE NA GLAVNEM TRGU. IGRALA BO GODBA IZ MAREZIG, NA TO PA SLEDIJO POLITICNI GOVORI.

PIREDITVE V PIRANU:

OB 10 uri KULTURNI NASTOPI MLADINE, IN SICER:

a) ZVEZA ANTIFASISTICNE MLADINE PORTOROZ (ITALIJANSKI PEVSKI ZBOR)

b) ZAM — PORTOROZ (SLOVENSKE PEVSKO ZBORI UCITELJISKA)

c) ZAM — POMORSKI TEHNIKUM.

OB 11. uri POLITICNI GOVORI.

Na prostovoljnem delu

vil 14 prostovoljnih delavcev iz Tribana. Ne samo štirinajst, še kopica otrok je bila tam blizu. No, kako bi mogli naprej, ne da bi se ustavili?

»Zdravo, tovariši prostovoljci, sem pozdravil.« Delate na čast volitev?«

»Da, tekmujejo. Pa nismo še vsi tu. Tam zadaj je še pet vozov in deset močnih tovarišev, ki prevažajo kamenje za zadrugi dom. Tu smo le tisti, ki ne moremo opravljati težjih del.«

»Ali ste vsi zadrugi?«

»Ne vsi, toda pomagamo eden drugemu. Saj smo se zato borili, da bomo skupno ustvarjali boljše življenjske pogoje.«

»Kdaj pa ste začeli z delom in do katere ure boste delali?«

»Ob osmih, delali pa bomo do ene,« pravi zadrugi Krmac Santina; »70 ur moramo opraviti danes.«

Pa ji druga kar hitro seže v besedo: »Kaj do ene da bomo delali?«

Kdaj bomo pa skuhale kosilo?«

Vse pritrdijo in še bolj vneto točjeje kamenje, da pršijo drobci daleč naokoli.

»Bo že še dovolj časa do dveh tudi za kosilo, delo moramo opraviti,« pripomni Pečarič Lidija.

Zanima me, kaj so ti prostovoljci. Povedo mi, da so tu Krmac Santina — zadrugi, Krmac Karolina — zadrugi, žena enega prvih aktivistov, Babič Petra, Jerman Roža in njena mati, Jerman Ana, Pečarič Lidija — zadrugi, Tomažič Jordan in Guido Jerman pionirja, Brajnik Santo star 50 let, Čepič Marija — zadrugi in še štirje drugi. Kamenje za zadrugi dom pa prevažajo Čepi Santo, Bernardi, Auber, Marsetič Emil in Kocjančič Ivan.

Nič več nisem mogel zvedeti. Zadrugi Čepičeva, ki je doma tam nekje izpod Učke že vzpodbuja: »Alo, alo, dajmo, da bo naše delo nekaž zaleglo in da bomo imele kaj pokazati.«

si hočemo skupno ustvariti boljše življenjske pogoje. Zadrugi dom je potreben nam vsem, in je prav tako potrebno razumevanje. Vidiš ta dva vola, eden je moj, drugi pa sosedov. Kaj bi bilo, če bi se med sabo začela bosti. Delo bi stalo, mi pa bi jih mirili in izgubljali čas. Pa se ne, ker imata več pameti kot tisti v Trstu, ki govorijo, da smo zatirani.«

Preprosta je tvoja logika, toda zdrava in razumljiva, bolj kot reakcionarno zavijanje in lajanje tržaških politikov. Res je, vse in vsi se trudimo vsak dan, ker vemo, kot si povedal, da je potrebno razumevanje. V tem razumevanju pa rastejo v vsem okrožju spomeniki tega razumevanja: Zadrugi domovi, šole, delvaske hiše, nove gimnazije, obdelovalne zadruge, širijo se ceste in gradijo nove itd. Vse to v tistem velikem zanosnem tekmovalstvu na čast 16. aprila, ko bomo s tisto preprosto, toda tako pomembljivo gesto vzeli v roko glasovnic in dali svoj glas za najboljše ljudi, ki vodijo odločno kot med borbo naše gradnje, našo rasti in razvoj v boljše dni.

Ogarev

Temnozeleno ozimino že zagrinjajo rjave površine njiv, ki so jih zadrugi in kmetje v decembru preorali in posejali s tistim arobnim semenom, ki že skozi dolga tisočletja prenašajo kali življenja za naš kruh. To sem ugotovil v nedeljo, ko me je opravek zanesel malo izven Kopra. Bilo je dovolj, da je ta slika vzbudila v meni tisto nezadržano hrepenenje, nadihati in naučiti se tistega mehko-opojnega zraka, ki zagrinja vinograde in travnike v plašč privlačnosti. Mimo koprškega pokopališča sem se podvzval proti Tribanu, da se bosta okoli in duša prej napili vseh teh lepot.

Med oljkami, cvetočimi hruškami in breskvami je bila večja skupina ljudi zelo zaposlena s pripravljavanjem kamenja in grušča. Na visoko oljko so pritrdili zastavo z rdečo zvezdo. Barve zastave se tako lepo skladajo z zelenjem že v steblo poganjajočih ozimih, ovijajočim grahom in vsem bogastvom barv cvetočih breskev in hrušk. Tam poleg so na vejo obesili tudi harmoniko.

▼ tem lepem okolju sem pozdravil

ZA VSAKOGAR NEKAJ

27. MAREC 1941

Pred desetimi leti so na ta dan vsi jugoslovanski narodi na pobudo Komunistične Partije odkrito nastopili proti domači reakciji in proti fašističnim zavojevalcem. Ljudstvo je spoznalo, kam ga je privedla velikosrbska buržoazija na čelu s kraljem in njegovimi pajdaši: Cvetkovičem, Mačkom, Pavlom in drugimi, ki so sklenili pakt s fašisti. V Beogradu je šlo ljudstvo na ulice s parolo: «Bolje rat nego pakt». Temu geslu se je pridružila vsa Jugoslavija. Jugoslovanski narodi so tako na borben način razcefrali sramotno pogodbo o pristopu k trojnemu paktu osi Rim - Berlin - Tokio. Zato se tega dne spominjajo vsi jugoslovanski narodi, pa tudi naši istrski ljudje. Ta dan je začetek velike ljudske revolucije v Jugoslaviji, ki je zajela tudi našo Istro in nam prinesla res pravo svobodo dostojno življenje in ljudsko oblast.

27. marec 1941 pomeni začetek veličastne in težke borbe za socialno in nacionalno osvoboditev vseh narodov Jugoslavije, borbe, ki jo je polnih dvajset let pripravljala Komunistična Partija. Jugoslovanski narodi so spoznali v dvajsetletnem teikem življenju v gnili stari državi, da edino KP zastopa interese delavskega razreda in se za te interese tudi bori. Zato je uspelo Komunistični Partiji, da je 27. marca popeljala velikanske množice jugoslovanskega ljudstva v borbo proti izkoriščevalskemu kapitalističnemu razredu in proti mehaničnemu Hitlerjevemu stroju.

Komunistična Partija Jugoslavije je edina od vseh komunističnih partij v evropskih državah — ki jih je pogazil Hitler — pred napadom na Jugoslavijo — bila pripravljena in sposobna, da je poklicala vse jugoslovanske narode na oborožen upor. Z golimi rokami so se jugoslovanski narodi zakadili v Hitlerjeve do zob oborožene horde, toda pod vodstvom svoje Partije so zmagali.

Informbirojevski klevetniki se

trudijo danes na vse načine, da bi zmanjšali pomen 27. marca 1941. Oni želijo, da bi pred vsem svetom zakrili vodečo vlogo KP Jugoslavije pri organizaciji vseljudske vstaje 1941. leta. Toda jugoslovanski narodi in tudi vse naše ljudstvo dobro ve, da je bila KPJ edina vodilna sila pri organiziranju 27. marca kot in sebi v srečo zgradijo čimprej socializem.

Ob V. obletnici III. sovražne ofenzive

Težke borbe, ki so jih prestale vse enote IX. Korpusa v boju in dolgi zimi 1942 leta, so bile uvod v še večjo in zadnjo ofenzivo. Kot krona zmag IX. Korpusa v tej zimi je bila likvidacija fašistične postojanke na Trnovem, ki je potekala v težkih tridnevnih borbah v snegu in burji, zadnje dni januarja. Brigade in bataljoni so bili v tekmovanju ter so zadajali sovražniku, ki je skušal z vseh strani prodreti na svobodno ozemlje IX. Korpusa, težke izgube.

Glavna Korpusa je zasedala ozemlje, ki je še bilo pokrito s snegom. Kurirji in intendantji, ki so zahajali v Vipavsko dolino in Brda so že prinesli prvo cvetje in oznanjali pomlad. Vsak borec si je te pomladi želel v pričakovanju, da mu ta pomlad prinese zmago in tako zaželjeno in drago plačano svobodo.

V marcu se je začel taliti sneg in v vseh enotah se je kljub neprestanim premikom, in za med zimo slabji in nezadostni hrani, vse pripravljalo na odločilen napad, kajti do zadnjega so se vsi borci, podoficirji in oficirji dobro zavedali, da bo sovražnik zbral vse sile za napad proti temu ozemlju, le da si krčji pot za umik.

Vzorna in popolna organizacija v vseh oddelkih, ki je vladala v korpusu je vzbujala pri slehernem tovarišu pogum in zaupanje v veliko ofenzivo, ki so jo naznanjali fašisti

ljudske revolucije.

Letošnja proslava 27. marca pa je že zlasti pomenljiva.

V nedeljo je delovno ljudstvo Jugoslavije z glasovanjem za svoje najboljše sinove manifestiralo svojo vdanost Komunistični Partiji, Ljudski fronti in maršalu Titu. Danes se vsi jugoslovanski narodi v duhu 27. marca zgrinjajo okoli svojega vodstva k borbi in delu, da vsem svojim sovražnikom na vkljub in sebi v srečo zgradijo čimprej socializem.

in jo začeli sredi marca. Z vseh strani je sovražnik začel pritiskati na položaje IX. Korpusa z veliko silo. Tu so sodelovali največji razbojniki, od gestapovcev, SS žandarmerije, planincev, španskih falangistov, Rupnikovih belogardistov, četnikov Ljotiča in Mihajloviča, Vlaosvcev in italijanskih fašistov, ki so neusmiljeno požgali slovenske vasi in ropali, ter na vse načine terorizirali ljudstvo. Banjska planota, Lokve, Čepovan, Velika Lazna, Tribuša, Cerčno so bili silno prizadeti.

Partizanske enote so se krčile in z veliko silo napadale na vseh bojiščih. Sovražnik je računal, da uniči Korpus v nekaj dneh. Tako so pripovedovali ujeti švabski oficirji in vojaki. Ofenziva je iz dneva v dan zajemala večji obseg, toda borci, ki so bili prekaljeni v težkih bojih se niso umaknili iz svojega ozemlja. Ko se je ena edinica pred močnejšim sovražnikom umikala iz svojega položaja je obnem napadala sovražni položaj v zaledju, ker vse ozemlje je bilo zasedeno in se je delilo v več obročev.

Kljub velikanski premoči sovražnikov, ki se jih je cenilo od 70 do 75 tisoč, se je IX. Korpus v celoti obdržal na svojem ozemlju. Najtežje borbe so se vodile 31. marca in 1. aprila na sektorju Vojsko. Izgube sovražnika so bile tako velike, da te velike ofenzive, ki jo je začel s ciljem, da uniči IX. Korpus

ni mogel več vzdržati. V silnih naporih in neprestanih bojih so partizanske enote ponovno pokazale discipline in nepopisnega junaštva kljub temu, da je več dni primankovalo hrane in vode.

S ponosom so Titovi borci gledali na svoje komandante in komisarje, ki so tako spretno vodili vse operacije in le z neznatnimi izgubami razbili sovražnikove obroče.

Ob tej obletnici obujamo naše spomine na vse žrtve, ki smo jih dali v tej ofenzivi, posebno pa se spominjamo na našega narodnega heroja, majorja Stanka, ki je v tej zadnji ofenzivi padel v boju kot heroj.

Člani Ljubljanske drame so zopet prišli med nas

V dneh 31. 3. 1950 do 4. 4. 1950 bo drugič med nami ljubljanska Drama. Ze ob prvem obisku lani, so nas gostje presenetili s svojimi umetniško dognanimi predstavami. Z velikim zadovoljstvom, prevzeti

od doživete in ubrane igre gostov smo takrat odhajali iz gledališča. Vedeli smo, da so kvalitetne predstave uspeh truda, ki ga ves kolektiv vlaga v svoje gledališko ustvarjanje s ciljem, da nudijo delovnetem, kako socialistična dežela in ljudska oblast posvečata vso skrb rasti gledališča in umetnosti na splošno. Umetnost to ni privesek ali mu človeku čim več. Ob predstavah gostov pa smo se prepričali tudi o nekaj kar bi bilo družbi odveč, umetnost služi splošnemu dvigu ljudstva.

Ob tem gostovanju bodo gostje iz Ljubljane uprizorili v Kopru in Piranu tri dramska dela. Videli bomo Cankarjevo komedijo »Za narodov blagor« dalje delo ameriškega pisatelja Arturja Mullerja »Vsi moji sinovi« in komedijo Calderona de la Barce »Dama škrate«.

Prepričani smo, da bo tudi tokrat naše občinstvo napolnilo dvorane gledališča.

Dragim gostom iz Ljubljane želimo, da se najboljše počutijo med nami.

Za naše pionirje KDO UGANE?

DRAGI PIONIRJI! UGANITE KATERA VAS JE TO, KJE LEZI IN S CIM SE PECAJO PREBIVALCI TE VASI. NAJBOLJSI ODGOVOR BOMO NAGRADILI Z LEPO MLADINSKO KNJIGO. NAJBOLJSI OPIS VASI PA BOMO OBJAVILI V PRIHODNJI STEVILKI

Glasujmo 16. IV. za bratstvo Slovencev in Italijanov - za SILF!

Frideva tja do Rup v našem spašniku. »Kaj je pa tamle?« pravi Martine na tihem in mi kaže nad Rupe. Nad Rupami zagledam — psa. Na najvišjem kamenu je stal in tako gledal doli kakor pes, kadar hoče koga oblažati. Nisem si upal v tisti kraj ozreti se in zdelo se mi je, da na večjih nogah stoji ko prej.

Martinetu pa so se hlače še bolj tresle kakor meni. Sele ko sva do doma prišla, si je mogel toliko oddehniti, da mi je povedal: »Tako me je bilo vragovo strah, da, ko bi bil le eden pih, pa bi bil umrl...«

To sem videl in učakal, jaz ne rečem ne tako ne tako, zato sem povedal, kakor sem videl; naj tugi bje kakor kdo zna in vé.

Tako so pravili ded z zapečka.

Kolovratje so bili med tem zastali radovednim predicam; vreteno ni več drdraje požiralo tenkosukane nit, ki je drsela izpod lepega ali od dela omadeževanega prsta mlade device ali iz ostarele roke stare matere. Vse je poslušalo, kako se bo ta povest o strahovih sešla. Ko so pa ded nehali in iz svoje pipice tobakov pepel ob palec iztrkati, žilindro z zaklepnim nožem venkaj postrgali in nanovo tobaka natlačili iz srčnega mehurja doma zaklanega praseta, potem zabrenčé zopet hitra vretena in

Josip Jurčič

Pozimski večer na slovenski preji

movozi zopet zasučejo lična kolesa. Deklice pa so plano pomikale glavo h glavni in šepetanje se je slišalo med njimi: »Ti, mene je pa strah!« Prva to ugame, druga jo za svojo pové tretji in kmalu je cela družba polna: »Mene je strah; jaz ne bi šla zdajle do Rup za kup denarjev ne.«

Imelj so sosedovi deklo Katro. Ona je bila za pol komolca višja od drugih žensk, tako da so fantinje od maše gredé vselej že dva streljaja daleč poznali, v katerem krdelu gre Katra. Močna ni bila samo bolj kakor vsaka dekla, ampak bolj ko marsikateri hlapec. Ako bi bili mirni Slovenci kdaj Amazonje imeli, ona bi bila lahko kraljica. Govorila je, da se gre z vsakim moškim metat. Fantje iz vasi so pa dejali, da se ne gredo metat z babo, kadar jih je pri košnji v jeseni na travniku na korajžo kličala, v resnici pa se je vsak bal, da ga ne bi vrgla in v sramoto pripravila.

Ko so se tedaj menile deklice, da jih je tako strah, da bi ne šle za noben denar zdajle do Rup, ustavi Katra vreteno in, pretikaje »kobilico« na perotih, pravi: »Mene pa

ni nič strah, deklice! Ako bi mi kdo deset grošev dal, pa bi šla precej.«

To slišijo fantje za vrati. »To pa težko da bi bilo res; baba je baba; marsikoga bi bilo zdajle strah iti do Rup, ki hlače nosi« — meni jo mladeniči in naglo zlože deset grošev. Eden jih dene na mizo rekoč: »Katra, tukajle pred možé sem položil deset gotovih grošev. Ti pojdi do Rup in tvojji so. Mi pa ne bomo drugače verjeli, da si bila tamkaj, kakor da boš kolček v sneg zasadila, ki ti ga bomo dali.« Pastir prinese kol s tnala in ga pospušiči (pošpiči) v hiši, da bi se rajši zasadil v zmrzli sneg.

»Tone,« — pravijo naposled ded gospodarju, ko je preteklo že pol drugo uro — »Tone, ako imaš katero brezovo baklo suho na izbi, le naj gre eden ponjo; prižgite jo in pojdite gledat, kaj da dekliča ni. Jaz se bojim — pa ako nimate bakle, vzemi butarico trsak ali pol škopnika. Jaz bi šel z vami, ali moje noge so že težke, jaz bi vas težko dohajal. Le pojdite, Tone, pa če imate kaj vode, na sv. treh kraljev dan blagoslovljene, se ž njo poškopite in iščite deklice!

Ve ženske bi pa molile.«

Sli so z lučjo deklo iskat.

Midva z dedom sva šla domu. Jaz bi sicer rad še počakal, da bi bil vsaj videl, ali bodo Katro pripeljali domu ali kajli in kaj bo povedala, da je videla in slišala pri Rupah. Ali ded niso bili moje misli. »Le bali, greva domu! Jutri boš pa dremal in ne boš mogel vstati, kadar te bomo mati klicali. Ako je božja volja, Katro bodo zastran tebe že dobili, če ti spiš ali čuješ.«

In nič ni izdalo, če sem rekel dedu, da se mi ne dremlje, domu sem moral iti ž njimi.

Spatj nisem mogel. Čez dve uri sem slišal, da gredo sosedje mimo naše hiše nazaj. Naglo sem bil pri oknu, ali bilo je primrzlo. Odpreti se ni dalo in tako nisem vedel tčas, ali so jo dobili ali ne.

V vsakem kotu, kjer je bilo kaj temnon, zdelo se mi je, da vidim črnega psa, kako name preži. Sele ko je dnevu zazvonilo, zatisnil sem bil oči in sem spal, da je stalo že visoko sonce na nebu.

Zbudivši se vprašam mater precej, je li že prišla sosedova Katra. »Davj so mrtvo prinesli,« — odgovorili so mi. Kar sem potlej

videl in zvedel, bilo je tole:

Ker je bil sneg zmrzel, da je držal vsakega človeka, sledili so sosedje, iščoč Katre, njene stopinje le tako dolgo, dokler so se za mazanje čevlji poznali po snegu. Ko so se pa čevlji odrgnili, tudi sledu niso več puščali; snežna skorja pa se ni udirala. Prišedši do Rup, ne najdejo Katre nikjer. Iščejo je dve uri, pri Rupah, po poti sem in tja, ali nikjer je ne najdejo in morali so iti domov, mrzaz jih je moral in, ker so menili, da se jim je doma skrila.

Sele drugo jutro jo najdejo dober streljaj daleč od Rup. Cepela je na tleh napol, pred njo je bil kolček zasajen in skoz močni njen predprt globoko v trdi sneg. Oči so ji stale venkaj, lice je bilo blede kakor sneg pred njo in v telesu ni bilo duše več.

Praznoverni kmečki ljudje so dejali: »Strahovi so jo umorili; to je res, za denar Bog obvari ponoči kam hoditi!« Umnejši možje pa, duhovni pastir, zdravnik in drugi, o kateri hpravijo, da znajo več ko hruske peč, razkladali so to reč takole: Hotela se je izkazati in je šla mimo Rup še malo dalje. Zasadila je kolček in ga po nerodnosti skozi svoj predprt zasadila. Ko potem pripeta ni mogla vstati, mislila je, da jo vrag drži nazaj. (Nadaljevanje prihodnič)

Za svojo Partijo, Fronto in socializem so glasovali v nedeljo v Jugoslaviji

Nad 93 odstotno za Ljudsko fronto

Z godbo, pesmijo in zastavami so ljudje prihajali že zgodaj zjutraj na volišča IZID VOLITEV JE POKAZAL kaj hoče jugoslovansko ljudstvo

Kdor ni na lastne oči videl si ne more predstavljati v kakšnem prazničnem razpoloženju je jugoslovansko ljudstvo pričakovalo nedeljske volitve. V soboto so bile po vseh večjih krajih velike manifestacije in baklade. Z vseh hribov so zagoreli kresovi. Ljubljana je bila v eni sami luči. Povsod svetle peterokrake zvezde, grbi, napisi, slike kandidatov. Na ulici pa tisoče bakelj in plamenic. Godba, vzkliki Partiji Titu in drugim kandidatom. Kdor je videl v soboto desetisoče ljubljancev, ki so z baklami, parolami, godbo in pesmijo na ustih manifestirali po ljubljanskih ulicah je rekel: «Saj tem ljudem ni treba več voliti. Saj ti jasno in enotno izpovedujejo kaj hočejo. Partijo, Tita, socializem». Tako razpoloženje je bilo po vsej Jugoslaviji.

Nedelja 26. marec — dan, ko je jugoslovansko ljudstvo ponovno potrdilo pot svoje Partije in Fronte. V vseh vaseh so bile že v zgodnjih jutranjih urah budnice. S harmoniko, pesmijo, zastavami, vzkliki Partiji in Titu so ljudje prihajali v povorkah že zgodaj pred napovedano uro na volišča. Pred volišči so se razvila Titova kola — staro, mlado in vojska je zarajala skupaj enotno, tako kot je to potrdilo na volitvah. Posebno se je izkazala — kot vedno — Primorska. Vsa v slavolokih, zelenju in cvetju. V Trenti ob izviru Soče vaščani v soboto zvečer sploh niso šli spat. Prvi volivci so prišli na volišča že kmalu po polnoči. Ob

pol treh zjutraj je bila vsa vas pred volišči. V stari partizanski vasi Lokva na Goriškem so na predvečer volitev zakurili nad 80 kresov. Vsi so prišli na volišče že ob peti uri. V spodnji in zgornji Brnici so vsi vaščani volili do 7.15 ure zjutraj. V goriških Brdih je vse polno vasi začujčilo volitve že v zgodnjih jutranjih urah. V tolminskem okraju je do 8 ure že 23 volivnih enot volilo 100 odstotno, do 12 ure pa že 74. Ob 5 uri popoldan so v vsem tolminskem okraju že zaključili volitve. Ob tričetrt na pet so v sežanskem okraju volili vsi volivci. V postojnskem okraju je do 5 ure volilo 90 odstotkov volivcev.

Na posebno slavnosten način so volili v trboveljskem okraju. Tam so volili svojega kandidata, najboljšega rudarja, večkratnega udarnika Antona Zagoriška, ki je v nedeljo izkopal s svojo brigado 949 vagončkov premoga, t.j. na moja 26.5 ton. S tem je presegel vse dosedanje rekorde pri kopanju premoga.

Tudi v drugih Ljudskih republikah Jugoslavije je ljudstvo na nedeljskih volitvah pokazalo kaj hoče. V Beogradu je do 5 ure popoldan glasovalo nad 330 tisoč vpisanih volivcev, ali 93 odstotkov. V Zagrebu je do 3 ure popoldan glasovalo 98 odstotkov volivcev. Splitčani so že do 9 ure dopoldan volili 96 odstotno.

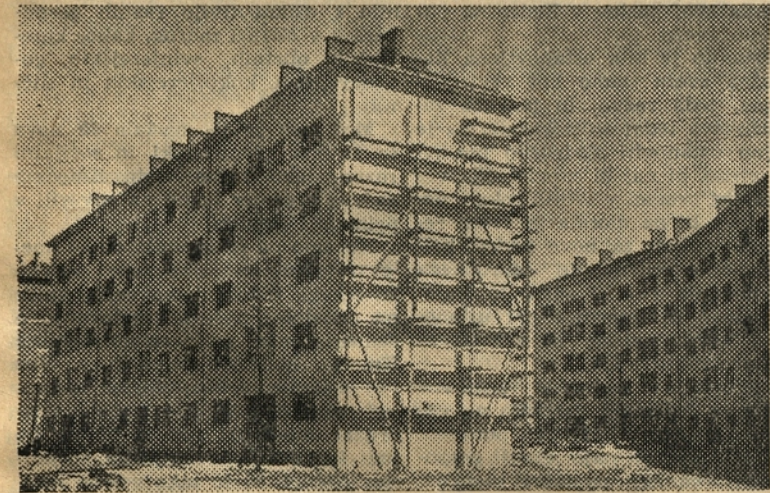
TOVARNE, KI DELAJO že za drugo petletko

V tekmovalju na čast volitev se je razvilo v Jugoslaviji živahno tekmovalje. Uspehi tega tekmovalja so veliki. Mnoge tovarne in podjetja so izpolnila že svoj četrtletni plan več dni pred rokom, nekatera pa so prav v tem tekmovalju izpolnila svoj petletni plan. Delavci tivarne v Varešu delajo že od 3. marca za drugo petletko. V treh letih so izpolnili delo petih let. To so pa lahko dosegli z vztrajnim, neumornim delom, racionaliz-

zatorskimi iznajdbami, z izkoriščanjem lastnih možnosti do skrajnosti, z odlično organizacijo dela po brigadnem načinu, z borbo za višjo produktivnost. V minulih treh planskih letih je bilo v Vareški železarni 224 delavcev proglašanih za udarnike, 8 delavcev si je osvojilo časten naslov racionalizatorja. 14 delavcev je bilo odlikovanih z redom in medaljo dela. Danes dela v tovarni 20 proizvodnih brigad, ki med seboj tekmujejo za višjo storilnost.

Tudi delovni kolektiv podjetja tekstilne industrije »Majeveca« v Bosni je že izpolnil svoj petletni plan 20. marca s 139 odst.

liko tovarno orodnih strojev »Ivo Lola Ribar«. Foleg teh je bilo v Srbiji zgrajenih še 45 manjših in večjih tovarn. Preteklo leto je bil zgrajen nasproti letališča v Zemunu velik kombinat, livarna in orodnica »Aleksandar Ranković«. V Zemunu pa je bilo zgrajeno podjetje, ki izdeluje razne stroje in predmete za lahko industrijo. Tretja, novo zgrajena tovarna v Zemunu pa izdeluje razne avtomate, transformatorje, male univerzalne elektromotorje itd.

Velika je skrb socialistične države za delovne ljudi. V prvih letih petletke je bilo za zgraditev delavskih stanovanj investiranih okrog 18 milijard dinarjev. Samo v letu 1949. je dobilo nova stanovanja 90.000 ljudi, letos pa se jih bo lahko vselilo v novo zgrajene stanovanjske prostore nadaljnjih 150.000. Na sliki vidite nove stanovanjske bloke v Beogradu

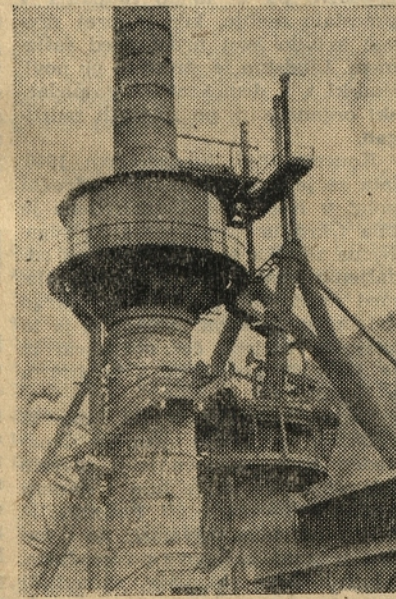
Nove tovarne in obrati

Preteklo leto so v Jugoslaviji rasle iz tal kot gobe po dežju nove in nove tovarne, novi obrati, nove zgradbe in novi industrijski objekti. Začela je obratovati nova točilnica svinca v Trebči, ki je za polovico povečala proizvodnjo surovega svinca v tem podjetju. Zgradili so jo požrtvovalni delavci velike tovarne železnih proizvodov »Djura Djaković« iz Slavonskega Broda in »Jastreba« iz domačega materiala. V velikem poljedelskem kombinatu Belje je delovni kolektiv tovarne »Petra« montiral nov obrat za proizvodnjo špirta. V pogon je bila spuščena nova velika tovarna, v kateri izdelujejo steklene cevi za medicinsko industrijo. Ta tovarna ne bo samo zadoščala

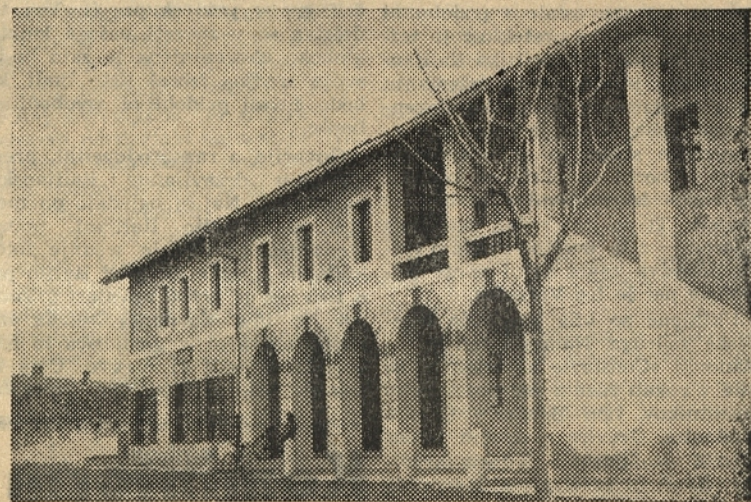
potrebam Jugoslavije, temveč bo mo lahko mnogo njenih proizvodov tudi izvažali. V Skoplju v Makedoniji so zgradili tovarno nikotina, prvo te vrste na Balkanu. V Zenici v Bosni je zagorel ogenj v veliki Simens - Martinovi peči, ki so jo zgradili jugoslovanski inženirji in tehniki iz domačega materiala. Frav tako je bil zgrajen velikanski plavž v Sisku.

V Zemunu je začela obratovati prva tovarna penicilina, v Novem Sadu so zgradili veliko peč za topljenje porcelana in poleg nje velike laboratorije. V Bosni so zrasle nove žage in tovarne pohištva.

Nekaj kilometrov od Beograda v Železniku je v letu 1947 herojska jugoslovanska mladina zgradila ve-

V LR Hrvatski je začela delati velika tovarna plastičnih mas »Jugovinil« v bližini Splita. V Sisku je bila zgrajena visoka peč v novi železarni. Zgradili so jo iz jugoslovanskega materiala na Reki.

ZADRUŽNI DOM V KOMNU NA KRASU

4000 NOVIH zadružnih poslopj

Letos so obdelovalne zadruga v Makedoniji sprejele v svoj plan, da bodo zdradile okrog 4000 gospodarskih poslopj in končale gradbena dela, ki so jih začeli lani. V vsaki zadružni vasi bodo zgradili povprečno po štiri poslopja. Gradbeni stroški bodo znašali nad 2 milijardi dinarjev, to je trikrat več kakor lani. Zadruga bodo prispevale iz svojih skladov in s pomoč-

jo pri gradbenih delih okrog 500 milijonov dinarjev. Ze pozimi so se začeli skrbno pripravljati na novo gradbeno sezono. Sedaj pa so že številne zadruga začele z gradbenimi deli.

Piramidon so začeli izdelovati

V tehnooškem oddelku direkcije za medicinsko proizvodnjo so med predvolilnim tekmovaljem izdelali prve količine piramidona. Do 15. marca so montirali polindustrijsko napravo za proizvodnjo tega zdravila, takoj nato pa so začeli že s poskusno proizvodnjo.

Nova železniška proga v Bosni

Po dolini ob reki Spreči med Dobojem in Tuzlo, med obema mladinskima progama v Bosni, trsira sedaj novo normalno-tirno železniško progo. To bo ena najpomembnejših prog v vsej državi. Vezala bo tuzlanski in srednje bosenski bogati industrijski bazen. To železnico bodo pozneje podaljšali v vzhodno Bosno proti Zvorniku, kjer so bogati gozdni zakladi. Na drugi strani Drine, v Srbiji, pa so že zgradili normalno-tirno progo Banja Koviljača—Sabac, tako da bo osrednja Bosna imela neposredno zvezo z Beogradom.

Kako velikega pomena bo ta nova proga, na kateri bo treba letos zgraditi še 44 km do Doboja, vidimo že iz tega, da bo morala samo za koksarno v Lukavcu pri Tuzli

prepeljati na leto nad 2.000.000 ton lignita iz Kreke. Toda tuzlanski bazen, do katerega bo vodila proga, ni bogat samo na rjavem premogu in lignitu, tam so tudi bogata ležišča soli, ki jo bodo začeli pridobivati na rudarski način, medtem, ko so doslej izkoriščali le slane vrelce. Tuzlanski bazen je tudi bogat na nafti, črnem premogu, azbestu, svincu, srebru, zlatu, gozdovih in pesku za steklarsko industrijo.

Novo progo bi potrebovali že sedaj, zato bodo kar najbolj pohiteli z letošnjimi deli. Računajo, da bodo progo zgradili do 29. novembra. Na progi bodo morali zgraditi več večjih objektov; tri mostove čez Sprečo v dolžini 80 do 100 m in dva predora po 100 m in enega po 400 m.

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Zakaj bo istrski kmet volil za kandidate Ljudske fronte

Italijansko reakcionarno in kominformno časopisje se v volivni kampanji za volitve v Istrskem okrožju besno zaganja v ljudsko oblast, jo obrekuje in obdoljuje s pustim frazerskim nedokaznim besedičenjem.

Istrski kmet ne samo, da ne poseva važnosti tem napadom, naspotno vznemiril bi se če bi ti gospodje — v preteklosti na njegovi zemlji — slavili njegovo oblast.

V našem časopisju nimamo dovolj prostora, da bi odgovarjali tem klevetnikom, imamo preveč važnejših problemov, vendar je potrebno osvežiti spomine in navesti nekaj dejstev.

Povedal bomo tistim, ki nas hočejo pred svetom spraviti ob zupanje zakaj gre naš kmet na volitve in zakaj bo volil Ljudsko fronto.

V Istri je kmet — bivši kolon — dobil zemljo, katera je sedaj njegova last ter jo iskreno ljubi. Predobro se spominja, koliko truda in naporov je vlagal v njo skozi stoletja, ko je s svojimi žulji hranil parazite, bivše »padrone« in »signore« ter vse ostale s podobnimi naslovi. Kmetova preteklost je težka — bridka. Vsa politika italijanske vlade je slonela na izžemanju in gospodarskem zatiranju slovenskega življa. Kmet je zapadel v ekonomske stiske in se v najhujši krizi v borbi za obstanek obračal na razne izkoriščevalce in bančne zavode. Ti so mu zadali poslednji udarec — z brezvestno prodajo vsega posestva znani firmi »Ente Nazionale per le tre Venezie«.

Ukinjene so bile vse naše kmetijske zadruge. Namesto teh so ustanovili »Consorzio agrarie«, ki so bile v rokah raznih magnatov-veleposestnikov tipa Brunner, Cesolo, Madoniza, Gravise in drugih »Consorzio« niso poznali ljudskih kreditov. Kmet ni našel pri njih pomoči v stiski.

»Ente Nazionale per le tre Venezie«, ustanovljena z dekretom z dne 14. februarja 1929, je bila pri nas čisto spekulativno gospodarsko-politična ustanova. Potreben kapital so dali ustanovi »Opera Nazionale per i combattenti«, (Zavod za pomoč bojevnikom prve svetovne vojne in zaslužnim fašističnim borcem) in še nekatere druge banke.

Ta zavod bi moral pomagati v vojni prizadetim kmetom, toda začel se je baviti z notranjo kolonizacijo in s tem v zvezi z naseljevanjem italijanskih družin v naše kraje. Tej ustanovi so padale v plen naše kmetije. Zelo zanimive su »kupoprodajne pogodbe« med to ustanovo in raznimi bankami, ki so posestva prodajala. Iz teh je razvidno, da je bilo že v prvih letih obstoja prodano na dražbi na stotine kmetij po oduševskih cenah. Tako je n. pr. razvidno iz pogodbe, sklenjene v Benetkah v palači Franchetti 15. decembra 1934., da je bilo 160 kmetij skupno z vsemi poslopiji prodani »Inte-u« za 2 milijona 400.000 Lir. Seveda, da so pri tem lepe denare zaslužile banke, ki so prodajale posestva. Če upoštevamo še dejstvo, da so notarski akti, vključba posestev in razne druge formalnosti znašale do četrtine vsote, ki si jo je kmet izposodil, si lahko predstavljamo, koliko denarja je v resnici prejel kmet za svoje posestvo.

Na prodana posestva so prišli koloni iz Italije s prvovrstnimi političnimi spričevali. »Ente« je pri naseljitvi družine v naše kraje zahteval (seveda po direktivah iz Rima) za vsako naseljeno osebo od karabinerjev in političnega tajnika

»parere favorevole dal punto di vista politico«. Tako je n. pr. »Ente« v svojem spisu, naslovljenem na ne e colonizzazione interna Romae »Commissariato per l'emigrazione« (spis št. 96 z dne 12. 11. 1940) zahteval » — di voler rilasciare il nulla osta per il trasferimento di tale famiglia«. Z dopisom št. 80 z dne 31. maja 43 se »Ente« obrača na Fašistično Federacijo v Gorici » — Prima di entrare in trattative si chiede i parere di codesta Fer. Fascista«. O tesni povezavi med »Ente«-jem, Ministrstvom za Notranje zadeve, ter raznimi fašisti je nešteto dokazov.

Kratko rečeno, italijanske oblasti so se posluževale vseh mogočih sredstev, da ekonomsko in kulturno uničijo naše ljudstvo.

V petih letih obstoja ljudske oblasti ne samo da ni šla nobena kmetija na boben, naš kmet ne pozna več borbe z dolgovi. V primer ko posameznik ali zadruga nujno rabi denarna sredstva, dobi pri svoji oblasti kratko ali dolgoročne kredite pod najugodnejšimi pogoji. Zadruge so v rokah ljudstva. Dobiček gre v prid skupnosti. Vsa ta dejstva so v zavesti našega kmeta globoko ukoreninjena in zato bo iz svoje sredine izbral tiste ljudi, ki bodo čuvali pridobitve osvobodilne borbe.

Govorijo o raznarodovanju, preganjanju državljanov italijanske narodnosti. Naj si ogledajo po mestih, kjer živijo Italijani, polna gledališča, ljudske in srednje šole, kulturne krožke itd. Pod Italijo pa o tem res ni treba navajati primerov, je bila slovenska beseda izgnana ne samo iz gledališča in šole temveč tudi iz cerkve. Celo v domači hiši se nisi upal uporab-

ljati jezika, v katerem te je mati vzgojila v duhu ljubezni in spoštovanja sočloveka, če si imel »gosta« finančnika ali karabinerja. Istrski kmet je šel mimo vseh krivic. Ponudil je žuljavo toda pošteno desnico bratstva in sodelovanja italijanskim sodržavljanom in bo volil one, ki se borijo, da to bratstvo ostane vedno med nami.

V času, ko se bori italijanski delavec, da dobi zaposlitve in sezonski kmetijski delavec (brasciante) da v nekaj mesecih zasluži vsaj toliko, da mu pozimi družina ne glada, išče ljudska oblast v Istrskem okrožju dva tisoč delavcev, ki bodo stalno zaposleni in plačani tako, da lahko njihove družine živijo brez skrbi za bodočnost. Tam kjer vsi pošteno delajo, lahko tudi pošteno živijo.

Da se ne povrne več brezposelnost in neizogibno izseljevanje, bo volil istrski kmet za kandidate Ljudske fronte, ki bodo zastopali njegove interese, ki so obenem interesi skupnosti.

Noben družbeni sloj ni bil tako zapostavljen in kulturno zaostal kot vprav istrski kmet. Redki sinovi le premožnejših trgovcev so imeli možnost vstopa v srednje šole, da ne govorimo o strokovni izobrazbi v našem jeziku. Danes imamo v Kopru Kmetijsko šolo s slovenskimi, italijanskimi in hrvaškimi paralelkami, kjer se brezplačno vzgajajo kmetijski strokovnjaki.

Ljudski fronti slo dolžni zahvaliti, da se kmečko ljudstvo po politični in socialni osvoboditvi ekonomsko in kulturno dviga. Fronta združuje in vodi vse delovno ljudstvo Istrskega okrožja.

Istrski kmet bo zato volil 16. aprila kandidate Ljudske fronte.

Kominform in reakcija nista mogla zastaviti razvoja našega združništva

Po osvoboditvi 1945. leta so se znašli naši kraji brez vsake zadržne organizacije, če izvzamemo dve zadrugi v Pobegih, ki sta pa popolnoma lokalnega značaja, kajti 1944. leta je bila likvidirana, in sicer v marcu, največja in najmočnejša zadruga v Koprščini t. j. Posojilnica in hranilnica v Kopru.

V obalnih mestih so se po zgledu slovenskih zadrug, toda mnogo kasneje, razvile razne zadruge kakor: Cooperativa agricola, Famiglia agricola, prve socialistične, a druge klerikalne in še nekatere druge zadruge z različnimi nazivi. Bile so to po večini nabavne zadruge, a tudi proizvajalne, ki so se bavile z odkupom, stiskanjem olja, mlinarstvom, ribarstvom itd. Vse te zadruge so pa, kot slovenske iste vrste že prej, postale pasivne in so se nahajale pred svojim razslom in to ravno v dobi ko je fašizem stremel za tem, da uniči, odnosno si podredi, vse zadržne organizacije v državi.

Leta 1935 so se te zadruge, nekatere nekaj pozneje, da se rešijo pred katastrofo razsula in likvidacije, spojile s Pokrajinskim kmetijskim konzorcijem v Pulju (Consorzio agrario per la provincia d'Istria a Pola), ki je prevzel vso imovino omenjenih zadrug in posloval odslej kot poldržavno podjetje, vzdrževan z državnimi podporami in vršil vse usluge, ki jih je od njega zahteval fašizem, vse do povojne dobe. Uprava za vse podružnice je bila v Pulju, tako, da začeli pristopati v zadrugo.

podružnice niso mogle niti vedeti, če so aktivne ali pasivne.

Leta 1945. je bil Pokrajinski kmetijski konzorcij edina organizacija, ki naj bi nadomestovala zadruge. Toda vodstvo je to važno gospodarsko ustanovo prepustilo svoji usodi in se do današnjega dne ni brigalo za njeno usodo. Ljudstvo pa ni imelo zaupanja v preostale osebe, ker je prej preveč krivilo svoj hrbet pred fašizmom. Ljudstvo je stremelo po novi, ljudski t. j. demokratični gospodarski organizaciji, po ljudskih zadrugah.

Koncem 1945. in začetkom 1946. leta se je začel širiti nov združni polet v Koprščini. Ustanovljena je bila Okrajna gospodarska zadruga. Njena zibelka je bila v najbolj oddaljenih vaseh koprškega okraja, med najširšimi plastmi kmečkega delovnega ljudstva. Kmalu se je ta zadruga razširila čez ves okraj in je štela 29 podružnic s središčem v Kopru.

Razmah zadruge je bil hiter in velik, za tukajšnje razmere nenavaden. Njeno poslovanje je zavzelo tak obseg, da ga je bilo z danimi močmi težko obvladati. Potrebno je bilo neprestano ustvarjati nove kadre, ustanavljati nove poslovalnice, odpirati nova skladišča, nabavljati nova in raznovrstna prevozna sredstva.

Ljudstvo, ki je videlo uspeh, se je zadruge vedno bolj oklepalo in tako izločalo podeželske in tudi mestne trgovce, ki so končno sami začeli pristopati v zadrugo.

Porušene in požgane vasi so dale pobudo za ustanovitev druge posebne vrste zadrug. Obnovitvene zadruge. Bilj sta ustanovljeni dve taki zadrugi in sicer v Marezigah za severovzhodni del okraja, v Smarjah za jugozapadni del okraja. Obe sta z veliko vneto in v splošno zadovoljstvo ljudstva opravljali svojo dolžnost ter obnovili Smarje in Marezige in mnogo drugih porušeni in požgani hiš po drugih vaseh.

Prebujati so se začele tudi likvidirane hranilnice in posojilnice, ustanavljali so obrtne zadruge, predvsem čevljarske, mizarske, zidarske itd.

Nekatere preživle zadruge so se demokratizirale.

Z vzpostavitvijo take združne mreže se je pokazala tudi potreba po ustanovitvi Zadržne zveze in tako se je pomladi 1947. leta usta-

govlavlji in je tako nekaj podružnic Okrajne gospodarske zadruge prešlo pod Jugoslavijo. Zaradi tega se je Okrajna gospodarska zadruga razdelila na 4 samostojne zadruge imenovane Ljudnaproze (Ljudske nabavne prodajne zadruge) s sedeži v Kopru, Izoli, Piranu in Mostičju. Vsaka od teh je imela pripadajoči del podružnic na svojem področju. Tako je na pr.: zadruga v Mostičju prevzela vse podružnice ozemlja, ki je pripadla Jugoslaviji. Premoženje Okrajne gospodarske zadruge se je razdelilo med Ljudnaproze po številu članstva, ki ga je imela vsaka zadruga.

Nadaljnji razvoj združništva, ki je šel skokoma naprej, posebno v notranji organizaciji in ideološki preusmeritvi je zahteval še nadaljnjo decentralizacijo in preusmeritev zadrug. Ljudnaproze so se razdelile v Naproze in te v Kmetinaproze, ki

NA PASI

novila Zadržna zveza v Kopru, ki pa je že istega leta v juliju spremenila svoj naslov v Zadržno poslovno zvezo.

Ervotno je bila ustanovljena Zadržna zveza samo kot revizijski organ, toda razvoj in potrebe združništva tedaj so pokazale, da je nujno ustanoviti Zadržno poslovno zvezo, ki naj bi osredotočila ves trgovski promet v svojih rokah, poleg tega bi pa morala še vršiti revizijo, skrbeti za nove kadre, kristalizacijo zadrug in združnega pojmovanja, razviti agitacijo, dajati naloge in smernice pri ustanovitvi novih zadrug in skrbeti za njihovo registracijo.

Poslovanje Zadržne poslovne zveze se je kmalu razširilo na vse Istrsko okrožje. Zadržna poslovna zveza je postala najmočnejši gospodarski organizem na našem ozemlju. Z ustanovitvijo Zadržne poslovne zveze je postal obstoj Okrajne gospodarske zadruge nepotreben in tudi gospodarski razvoj je zahteval decentralizacijo združništva. Na to so pri nas vplivale tudi politične razmere, ker je del koprškega okraja z mirovno pogodbo pripadel Ju-

obstoja še dandanes, katerih poslovanje se je pa bistveno spremenilo z ustanovitvijo raznih gospodarstev v okviru zadrug, kakor kmetijskih, obrtnih, svinjerejskih, govedorejskih, kokošjerejskih in sličnih.

Med tem je pa nastala še nova in za naš gospodarski in socialni razvoj jako važna vrsta Kmečkih zadrug o čemer bomo pa govorili v prihodnji številki.

Moramo pa še omeniti, da so imele poedine razvojne faze našega kmečkega združništva velik vpliv na miselnost našega kmetovalca, o čemer so nam priče ravno številne Kmečko obdelovalne zadruge. Ves bes reakcije in kominforma ni mogle ustaviti naglega razvoja združne misli pri nas in je ne bo tudi kandidatura »velikega socialist« Nobiša, ki je tako vestno izvrševal socialistična načela, da je imel sam 34 kolonov pod svojo oblastjo in bi brez dvoma po načelih njegovega socializma izvedel agrarno reformo z razlastitvijo še nadaljnjih kmetovalcev in si na ta način še povečal število svojih kolonov. C. S.

Nezrel hlevski gnoj žarišče plevelnih rastlin

Večkrat smo poudarili, da je hlevski gnoj nenadomestljiv faktor, od katerega je odvisen pridelek. To dragoceno gnojilo pa lahko postane pravo gnezdo različnega škodljivca plevela, ki ovira rast kulturnih rastlin, črpa zemlji vlago in hranilne snovi, katere bi v nasprotnem slučaju prišle vpoštev pri prahranilni rastlin samih. Če uporabimo hlevski gnoj pri globokem prekopavanju zemljišč n. pr. pri novih nasadih sadnega drevja ali vinske trte ni škodljiv, četudi ni zrel, če ga pa uporabimo pri gnojenju žitaric, okopavin ali povrtnin, mora biti ta zrel. Na gnojišču navadno končajo vse smeti z dvorišč in vrtov. V teh pa imamo vedno polno

raznega plevela in rastlin zajedavk, kot je n. pr. predenica, deteljni pojalnik (orobanche), škrobotec, njivski slak, ljujka itd. Veliko številno škodljivih rastlin ne zgubi kaljivost niti ko jo žival prebavi. Tudi te rastline končajo na gnojišču. Z gnojem pridejo na njivo, kjer se ponovno razbohotijo in živijo na račun drugih koristnih rastlin. Kot zaključek iz vsega, kar smo omenili, naj velja, da smemo uporabljati le zrel gnoj, kateri je že na gnojišču dobro razpadel. V več slučajih je boljše, da njivo sploh ne gnojimo kot da uporabljamo nerazkrojen (zrel) gnoj.

Dr. J.

Jugoslavija zavrača vse neupravičene zahteve italijanske vlade po naši coni

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je pred dnevi izročilo italijanskemu poslanstvu v Beogradu spomenico, v kateri se poudarja, da smatra vlada FLRJ potrebno opozoriti italijansko vlado na številna dejstva, ki dokazujejo, da je italijanska vlada po uveljavljanju mirovne pogodbe z Italijo sistematično vodila politiko, ki teži za tem, da odtrže cone A Tržaškega ozemlja od cone B, zato da bi lahko cono A vključila v italijansko ozemlje in hkrati izolirala jugoslovansko cono.

Spomenica našteva dejstva, ki označujejo italijansko politiko, ki gre za tem, da se cona A priključi Italiji in da se cona B izolira.

Ugotoviti je treba, nadaljuje spomenica, da je ta politika privedla do uničenja gospodarske enotnosti Svobodnega tržaškega ozemlja in spremenila cono A v gospodarski in finančni privezek Italije. Na žalost ni italijanska vlada upoštevala opozoril jugoslovanske vlade ter ni upoštevala niti interesov jugoslovanske cone Svobodnega tržaškega ozemlja, pač pa je nadaljevala svojo politiko izvršenih dejstev v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi in z načeli mednarodnega sodelovanja.

Žanašajoč se na ukrepe, ki jih je podvzela vojaška uprava jugoslovanskega področja Svobodnega tržaškega ozemlja za ukinitve carinskih mej, poudarja spomenica, da gre za posledico politike izvršenih dejstev, ki jo vodi italijanska vlada.

Gospodarski položaj cone B je postal vedno težji, ugotavlja spomenica, in edini izhod, ki upošteva interese krajevnega prebivalstva, je bil v tem, da se cona B Svobodnega tržaškega ozemlja usmeri k Jugoslaviji za podporo, tako na gospodarskem kakor tudi na drugih področjih.

Spomenica poudarja nato, da vlada FLRJ odločno zavrača vse iredentistične zahteve po priključitvi k Italiji drugih delov jugoslo-

vanskega prebivalstva, ki ji niso bili dodeljeni z mirovno pogodbo z Italijo.

Jugoslovanska vlada, zaključuje spomenica, želi sporočiti italijanski vladi, da ni mogoče priti do sporazuma med obema državama za rešitev vprašanja Svobodnega tržaškega ozemlja, če se postavljajo povsem neupravičene iredentistične zahteve po jugoslovanski coni Svobodnega tržaškega ozemlja. Ta sporazum lahko temelji samo na vzajemnem priznanju interesov obeh neposredno prizadetih držav. Zato vsaka akcija, ki ne upošteva zakonitih interesov Jugoslavije na Svobodnem tržaškem ozemlju, lahko povzroči samo resno škodo odnosom med obema državama ter kompromitira napore za tako rešitev, ki naj bi zadovoljila obe strani.

TRST GOSPODARSKO NAZADUJE

Mora priznati sam general Airey

Poveljnik angloameriške okupacijske cone Svobodnega tržaškega ozemlja general Airey je poslal Organizaciji Združenih narodov redno letno poročilo o delu angloame-

ški coni proti slovenskim šolam. V angloameriški coni sta samo dve slovenski otroški zavetišči s tremi vzgojitelji, dočim je hkrati 13 italijanskih otroških zavetišč s 84

V TRSTU NALETIMO NA VSAKEM KORAKU NA BERACE

riške okupacijske vojaške uprave v angloameriški coni in o stanju v tej coni.

V zvezi z industrijsko delavnostjo pravi poročilo generala Aireya, da se je zadnji čas zmanjšalo število naročil za gradnjo ladij, kar je povzročilo nezadostno zaposlenost v ladjedelnicah. Druge industrije so ostale v glavnem na isti ravni kot leta 1948. Industrija mila ima velike težave zaradi pomanjkanja in visokih cen potrebnih surovin. Tudi zaposlenost je rešen problem v angloameriški coni; na Svobodnem tržaškem ozemlju je 18.200 brezposelnih delavcev.

Kar zadeva splošno gospodarsko stanje in angloameriški coni, poudarja general Airey, da se je nekoliko »zboljšalo« in da je italijanska vlada krila proračunski primanjkljaj angloameriške cone.

V zvezi s šolstvom pravi poročilo, da je zavezniška vojaška uprava delala na to, da bi za Svobodno tržaško ozemlje še nadalje veljal isti šolski sistem kot v Italiji. Ta politika je dovedla do znatnega zmanjšanja števila slovenskih učencev v letošnjem šolskem letu, kajti njihovo število se je zmanjšalo v primeru z letom 1948-49 za 105 odst. Prav tako navaja poročilo, da je angloameriška vojaška uprava združila »zaradi varčevanja« nekatero razrede osnovnih šol, tako da so morali odpustiti večje število slovenskih učiteljev.

Na koncu se general Airey znova zavzema za priključitev Trsta k Italiji, kakor so predlagale tri zahodne velesile 20. marca 1948.

Ob rednem poročilu generala Aireya Organizaciji Združenih narodov je objavil »Primorski dnevnik« članek, v katerem se dotika tistega dela poročila, ki govori o odpustitvi večjega števila slovenskih učiteljev, pri čemer poudarja, da je to samo eden izmed pristranskih ukrepov, ki so bili izdani v angloameri-

DVA DRZAVNA UDARA SO PREPRECILI V ČESKI

Lani v marcu in maju so organi čehoslovaške javne varnosti preprečili dva poskusa oboroženega protidržavnega udara. Pri obeh primerih je tudi aktivno sodelovala vilsoka cerkvena hierarhija, ki je v svojih pastirskih pismih napadala vladne ukrepe, kmečke zadruge, udarnišvo in tekmovalje. Na Češkem se vaški bogataši še naprej bavijo s črno borzo, prikrivajo koliko zemlje so posejali z različnimi kulturami, prikrivajo živino in špekulirajo. S tem delajo veliko škodo planskemu gospodarstvu v kmetijstvu in preskrbi prebivalstva s prehrano. Preteklo leto je bilo obtoženih 30.000 črnoborzičancev. Državni organi so odkrili tajna skladišča raznega materiala, preprečili so sabotaže v proizvodnji in valutne manipulacije v vrednosti dveh milijard kron.

Stanje v KP Francije

Od 1800 podjetij departmana Seine, v katerih je zaposlenih nad 50 tisoč delavcev, nimajo nobene partijske organizacije. Izrazit primer nazadovanja partijske organizacije predstavlja primer v tovarni »Ren« v Parizu je zaposlenih 13.000 delavcev. Od 7000 članov partije, kolikor jih je bilo v tem podjetju pred vojno, se je število zmanjšalo na 2000. Član CK Komunistične partije Francije Leker izjavlja, da se to dogaja kljub temu, da je v Parizu inteligenčen in odločen revolucionarni proletariat. Zato apelira Leker na vse partijske komiteje, da pristopijo k ustanavljanju partijskih celic v industrijskih podjetjih. Nadalje daje tako slovite partijske lekcije za delo partijskih celic, ki jih uči, da ne smejo biti na čelu borbe za ekonomske zahteve delavskega razreda. Njihova osnovna naloga je politično delo med delavci. Leker pa smatra, da so zahteve delavcev za poboljšanje njihovih življenjskih pogojev stvar sindikata, a ne Partije.

USTANOVLJENA JE „ZVEZA ITALIJANOV“ ISTRSKEGA OKROŽJA

Dne 26. t. m. je 400 delegatov Italijanov Istrskega okrožja ustanovilo na ustanovni konferenci v dvorani Arrigoni svojo organizacijo za razvijanje napredne italijanske kulture: «L'UNIONE DEGLI ITALIANI DEL CIRCONDARIO DELL'ISTRIA». Konferenca je sprejela zaključno resolucijo, ki jo spodaj objavljamo in program, v katerem poudarjajo nujnost jačanja kulturne delavnosti med italijanskim ljudstvom okrožja in krepitev njegovih dosedanjih gospodarskih in socialnih pridobitev, posebno pa krepitev bratstva med Italijani, Slovenci in Hrvati okrožja. Nova organizacija se je uvrstila med demokratične množične organizacije, ki sestavljajo Slovansko-italijansko Ljudsko fronto.

Iz poteka in iz zaključne resolucije ustanovne konference »ZVEZE ITALIJANOV ISTRSKEGA OKROŽJA« pa je hkrati najbolj razvidno, kako lažniva in klevetniška je gonja, ki jo je začelo tržaško reakcionarno časopisje širiti proti novo ustanovljeni organizaciji, katere ustanovitev je tudi najboljši odgovor na vse njihove laži od leta 1945, dalje o preganjanju, raznorodovanju itd.

Prometno središče je pa Semedela, katero bi pa z regulacijo nekaterih cest, z lahkoto nadomestila Justerna.

Ravno z ozirom na te okolnosti igra Justerna še danes važno vlogo. Tu so vsi množični sestanki in tudi vse družabno življenje je tu osredotočeno.

V zadnjih časih je bilo v Semedeli (Justerni) več sestankov, ki so jih priredili SIAM, ASIZZ in prosveta. Slednja je priredila nekaj predavanj in Prešernovo proslavo, ASIZZ pa proslavo 8. marca in več sestankov žena. SIAU je pa priredila razne sestanke po raznih zaselkih, kakor tudi v glavnih središčih Semedelj in Justerni.

SIAU mnogo dela tudi za volitve. Zato je bilo že več sestankov, v delovne brigade je odšlo več prostovoljnih delavcev. Postavljena sta bila tudi dva slavoloka.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti tudi naše mladine, ki prav tako aktivno sodeluje pri vseh delih.

Iz Semedele pišejo

Semedela je, kdor še ne ve, predmestje Kopra. Prijazen kraj. Na prvi pogled to sploh ni nikako naselje marveč samo raztresene kmetije po obronkih gričev, ki se dvigajo na zapadni strani Kopra. Razdeljena pa je na več bolj izrazitih naselij, med katerimi prihajajo bolj do izraza sama. Semedela, Marčno polje, Sv. Marko, Brban, Justerna, Prove in Viležan.

Glavno družabno življenje vseh teh zaselkov se danes osredčuje v Justerni, kjer je sedež množičnih organizacij, gostilna in dvorana, ki služita tudi za razne prireditve.

Admiralska afera v Italiji

V Rimu so razrešili dolžnosti poveljnika pomorskega oporišča v Neaplju admirala Maudieria. Istočasno so bili zamenjani tudi nekateri višji pomorski oficirji, ki so najtesneje sodelovali z admiralom Maudieriem. Do teh sprememb in razrešitev je prišlo zaradi velike afere, ki je prodrla v javnost. Gre za dejavnost admirala Maudieria kot agenta »Intelligence Service«. Ministrstvo za vojsko je v tej aferi uvedlo preiskavo.

20 MILIJONOV POSOJILA FASISTIČNI SPANJJI

Velika newyorška banka »National City Bank« je odobrila Francovi Spaniji 20 milijonov dolarjev posojila. Španska vlada jamči za posojilo z rezervami zlata Narodne banke v Madridu. Največji del posojila bodo uporabili za nabavo kmetijskih strojev v Ameriki. Pogajanja o posojilu Francovi Spaniji pa vodijo še druge newyorške banke.

STAVKE V FRANCOŠKIH PRISTANIŠCIH

V stavko so stopili pristaniški delavci in mornarji v Marseilleu, Dunquerqueu in Bordeauxu. Stavko so objavili kot protest zaradi pošiljanja ameriškega orožja v Francijo. Generalna konfederacija dela je odredila za ponedeljek enodnevno protestno stavko v vseh francoških in alžirskih pristaniščih.

V PETEK SE JE VRNILA S PO GOZDOVANJA I. ZENSKA DELOVNA BRIGADA, KI JE POSADILA 35.000 DREVES

SPOPADI S POLICIJO V MODENI

V pokrajini Modena je danes prišlo do večjih spopadov med stavkokazi in kmetijskim delavci. Policija je napadla demonstrante in metala tudi solzilne bombe. Aretirali so okoli 20 ljudi.

Behnika ljudstvu

O razvoju letalskega modelarstva v Jugoslaviji

Letalsko modelarstvo se je v Jugoslaviji od osvoboditve do danes hitro razvijalo.

V času, ko je v Jugoslaviji vladal kapitalizem, je častno ime letalski modelar lahko nosil samo oni, ki je imel možnost obiskovati tečaje, ki so bili prirejeni samo za sinove kapitalistov.

Zato se tudi, čeprav je pokazala delavska in kmečka mladina zanimanje za to lepo panogo letalstva, ni mogla udeleževati.

Po osvoboditvi in prihodu ljudske oblasti se je ustanovila letalska zveza Jugoslavije, ki je v kratkem času v vsej Jugoslaviji organizirala in ustanovila razne letalske modelarske delavnice in šole, tudi v tistih krajih, ki sploh niso nikoli videli modelov in tako dala možnost vsakemu državljanu, mladincu ali pionirju, da sodeluje in s tem tudi dviga svoje tehnično znanje.

Takoj leta 1946. so se pokazali veliki uspehi in je bilo organizirano I. Zvezno tekmovanje letalskih modelov.

Tekmovanje je bilo v Zagrebu avgusta 1946. leta. Na tem tekmovanju so prvič v zgodovini tekmovali modelarji iz vseh ljudskih republik in ekipa iz Trsta. Na tem tekmovanju so jugoslovanski modelarji pokazali lep napredek in postavili skoraj v vseh kategorijah nove državne rekorde, na primer tov. Marjan Slanovec, čigar model jedrilice FAI kategorije je ostal v zraku 18 minut in 9 sekund, ter tov. Srečko Rajh, ki je z modelom svobodne konstrukcije postavil nov državni rekord s 13 minutami in 48 sekundami ter dosegel z istim modelom razdaljo 1.300 m. Model na gumijasti pogon tov. Dušana Ceneria je ostal v zraku 20 minut 50 sekund. V kategorijah diesel modelov pa je Bruno Chiuchella iz Trsta postavil nov državni rekord z letom 15 minut 31 sekund. V tem jasno vidimo, da so jugoslovanski modelarji popravili nekaj prejšnjih rekordov ter postavili nove rekorde v tistih kategorijah, ki v predaplki Jugoslaviji sploh niso obstojale, in s tem dokazali vsemu svetu, kaj se da napraviti v ljudski državi, v socialistični domovini.

Ob resoluciji informbroja in neprijateljske kampanje s strani Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije proti jugoslovanskemu državnemu vodstvu in tov. Titu, jugoslovanski modelarji niso prekinili z delom ter so si zadali nalogo, da bodo še izboljšali konstrukcije in popravili vse državne rekorde ter s tem pokazali ljubezen do CK KPJ ter do tov. Tita.

Ob II. Zveznem zletu, ki je bil v Rumi od 3. do 14. julija 1949, so modelarji izpolnili svoje obveznosti in pokazali velikanski razvoj ter tekmovali takimi modeli, ki niso obstojali prej, kakor na primer raketni, hidro, leteče makete ter brzinski modeli itd.

Z izboljšanjem kakovosti konstrukcije ter rešitvijo aerodinamičnih problemov so jugoslovanski modelarji popravili 14 državnih rekordov. Velikanski razvoj vidimo jasno v primeru modela jadralnega letala FAI kategorije, s katerim je bil izboljšan rekord od 18 minut 9 sekund na 1 uro 58 minut 5 sekund to je več kot eno uro in pol od prejšnjega, ter dosegli višino 1800 m z modelom iste kategorije; tako je bil tudi popravljen rekord z modelom jadralnega letala svo-

bodne kategorije, ki je ostalo v zraku 2 uri 40 minut 6 sekund (prejšnji 13 minut 48 sekund) ter dosegli razdaljo 22.500 m.

Istočasno je bilo postavljeno 17 novih državnih rekordov v novo postavljenih kategorijah, kot na primer pri brzinskih modelih je bila dosežena brzina 102 km ter raketnih modelih, helikopterjih, hidromodelih na gumijasti in diesel pogon ter letečih maketah.

Jugoslovanski modelarji niso ostali pri tem in so še po zveznem tekmovanju popravili nekaj državnih rekordov kot na primer model

RADIOAMATERSKI KROZEK

ko, ki letijo v zaprtem prostoru. Lastnost sobnih modelov je, da so zelo lahki (tehtajo okrog 5 do 20 gr) ker so grajeni iz najlažjega lesa ter pokriti z mikrofilmom namesto s papirjem.

Tudi v tej kategoriji modelov se odlikujejo ter so dosegli lepe uspehe, na primer Sveto Sindelič, ki je dosegel čas 7 minut 3 sekunde. Letalsko modelarstvo je v socialistični državi nujno potrebno zaradi tega ker prihajajo iz vrst modelarjev konstruktorji pravih letal. Današnji konstruktorji letal so bili prej modelarji, kot na primer Sla-

novc, Cener, Koser itd.

Z napredovanjem modelarstva in stalnim izboljšanjem kakovosti in reševanje problemov, ki so vedno nastajali so se jugoslovanski modelarji postavili v vrsto najboljših modelarjev ne samo držav ljudske demokracije, temveč vsega sveta in s em pokazali hvaležnost do ljudske oblasti, Partije in tov. Tita.

Po ustanovitvi okrožnega odbora Ljudske tehnike v coni B se je za razvijanje letalskega modelarstva tudi pri nas v ponedeljek začel inštruktorski modelarski tečaj v Strunjanu tako, da se bo razvila ta lepa panoga letalstva tudi pri nas.

OBJAVE

Kdo prejme živilske nakaznice?

V zvezi s 25. členom Pravilnika o potrošniških nakaznicah z dne 25. januarja 1950 in z Navodili o izdajanju potrošniških nakaznic z dne 15. februarja 1950, podajamo k točki 1.-7. postopek pri izdaji živilskih potrošniških nakaznic še naslednja dodatna navodila:

Kdor dobi pravico do garantirane preskrbe v teku meseca, prejme živilske potrošniške nakaznice.

a) če dobi pravico (zaposlitev ali druž. odnos.) v prvi polovici meseca do vključno 15., prejme živilsko nakaznico za drugo polovico meseca in za naslednji mesec na podlagi dodatne zahtevnice (kateri je priložiti tudi obrazec št. 4), ki jo predloži predlagatelj OLO-u (mestnemu) v prvih dveh dneh naslednjega polmesečja.

Istrska banka pa izda živ. nakaznice z odgov. odrezki na podlagi naloga, izdanega od OLO (mestnega).

b) če zadobi pravico (zaposlitev ali druž. odnos.) v drugi polovici meseca prejme živilsko potrošniško nakaznico za naslednji mesec kakor pod a).

Isto velja za rodbinske člane, zaposlene osebe, ki stanujejo v območju drugega krajevnega (mestnega) LO in ki so dolžni predložiti potrdilo o zaposlitvi družinskega poglavarja. To potrdilo morajo predložiti predlagatelju zahtevnice (KLO ali mestni) do 15., odnosno do zadnjega v mesecu za prejem živ. nakaznice za drugo polovico in naslednji mesec, odnosno samo za naslednji mesec.

ZIGOSANJE POTROŠNIŠKIH NAKAZNIC

Za odpravo različnih pritožb pri žigosanju potroš. nakaznic in v dopolnilno Navodil o izdajanju potrošniških nakaznic se pojasnjuje, da so predlagatelji potroš. nakaznic (uradi, ustanove, podjetja, KLO) dolžni žigosati nakaznice predno jih predajo potrošniku, in sicer v

prostoru, ki je za to določen na nakaznici.

Nakaznice za industrijske predmete. Obvešča se vse potrošnike, da nakaznice za industrijske predmete (tekstil in obutev), izdane za prvo tromesečje 1950 in ki v tem razdobju niso izkoriščene, ostanejo v veljavi skozi vse leto 1950.

Isto velja za nakaznice, izdane v drugem, tretjem in četrtem tromesečju.

Opozorilo

V okviru društva »Ljudska tehnika« Koper bodo v nedeljo dne 2. aprila 1950 v Istrskem okrožju motorne dirke na cesti Koper, Križišče Smarje, Bundej, Križišče Sečovlje, S. Lucija, Portorož, Belj Križ, Strunjan, Izola in Koper.

V zvezi s tem obvešča oddelek za Notranje zadeve prebivalstvo na naslednje:

V soboto 1. aprila 1950 ob generalni poizkušnji dirkačev mora biti cesta na zgoraj navedeni progji popolnoma zaprta za ves promet (pešče, kolesarje, vozove ter za vsa ostala motorna prevozna sredstva) in sicer od 15,30 do 18 ure.

V nedeljo 2. aprila 1950 pa ostane cesta zaprta za promet od 14,30 do 17,30 ure.

Prebivalstvo opozarjamo, da se strogo drži zgoraj navedenih prepisov. Kršilce bodo organi javnega reda prijaviili.

Izid nagradnega tekmovanja za lepak »1. maj 1950«

Odbor za proslavo 1. maja 1950 sporoča:

Na podlagi razpisa nagradnega tekmovanja za lepak »1. maja 1950« je žirija, ki se je sestala včeraj 27. t. m. izdala naslednjo objavo:

Žirija je skrbno pregledala vseh 22 osnutkov, ki jih je predložila v pretežni večini mladina in tudi nekaj delavcev ter na podlagi izdanih pravil tekmovanja soglasno odločila naslednje:

Prva nagrada se prizna osnutku pod geslom »Trst 1950«, druga nagrada osnutku »Odmev«, tretja pa osnutku »Moto perpetuo«. Nagradjeni so torej s prvo nagrado Trpin Janez, z drugo Spacal Lojze in s tretjo Cerne Marijan. Omembne vredne je tudi osnutek pod »Sempres«, ki ga je poslal Romeo Stocchi.

Člani žirije: Bortolo Petronio, predsednik; dr. Vladimir Bartol, prof. Dario de Tunon, prof. Zorko Jelinčič, arh. Frano Kosovel, Eugenio Laurenti, Rade Boris in prof. Miroslav Ravbar.

S sledečo objavo je komisija zaključila nagradni natečaj za lepak »1. maja 1950«. Odbor obvešča, da bo vseh 22 osnutkov razstavljenih na stadionu »Frvi maj« od 29. do 30. t. m. in da se jih lahko vsakdo ogleda. Vsem trem imenovanim nagradencem pa sporoča, naj dvignejo nagrade na sedežu imenovanega odbora 31. t. m., dočim ostanejo osnutki last odbora.

Nenagrajeni pa lahko dvignejo poslano osnutke v času od 1. do 12. aprila. Po tem datumu postanejo last odbora.

GLEDALISCE V KOPRU

Petek 31. 3. 1950. ob 20,30: Cankar »Za narodov blagor«

Sobota 1. 4. 1950. ob 15: Antur Muller: »Vsi moji sinovi«

Sobota, 1. 4. 1950 ob 20,30: Calderon de la Barca: »Dama škrat«

Nedelja 2. 4. 1950 ob 15,15: Calderon de la Barca: »Dama škrat«

GLEDALISCE »TARTINI« v PIRANU

Nedelja 2. 4. 1950, ob 20,30: Cankar: »Za narodov blagor«

RADIO JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

Spored oddaj od 31. do 5. IV.

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30) 13.00, 14.45, 19.30 in 23.05.

Poročila v italijanščini vsak dan ob 6.45 (ob nedeljah ob 7.15), 12.45, 14.30, 19.15 in 23.00.

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14.45.

Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14.30.

Politične aktualnosti v italijanščini vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 17.30.

Vsak dan od 19.45 do 20.15 volilne oddaje: Slovensko-italijanske Ljudske Fronte.

Petek, 31. 3. 1950 — 12.00 Veder opoldanski spored, 12.30 Prijubljene melodije, 13.15 Pojejo operni pevci, 13.45 Ljudska univerza (slov.), 14.00 Igra vaški sekstet, 18.00 Sportni pregled (ital.), 18.15 Komorna glasba, 20.15 Uganite kaj igramo (ital.), 20.45 Slušna igra (ital.), 22.00 Zivljenje jugoslovanskih narodov (slov.), 22.20 Chopin: Koncert za klavir in orkester v e-molu.

Sobota, 1. 4. 1950 — 12.00 Skladbe Mozarta in Čajkovskega, 13.15 Pevski koncert baritonista Vladimira Ruždjaka, 13.45 Gospodarski pregled (ital.), 14.00 Igra Mali orkester Radia Ljubljane, 18.00 Pionirska ura (ital.), 18.30 Italijanske romane, 20.15 Hrvatski kulturni prilog (hrv.), 20.30 Hrvatske pesmi, 20.45 Politični pregled (slov.), 21.00 Veder sobotni večer, 22.00 Rimski-Korsakov: Seherezada.

Nedelja, 2. 4. 1950 — 8.15 Iz orkestralnih suit, 9.00 Kmetijska ura (slov.), 9.30 Kmetijska ura (ital.), 10.00 Folklorna glasba, 10.45 Oddaja za Bujštino, 11.15 Nastop gojencev Glasbene matice v Trstu, 11.45 Našim ženam (slov.), 12.00 Glasba po željah (slov.), 13.15 Dvoržak: Slovanski plesi, 13.30 Oddaja za pionirje (slov.), 14.00 Glasba po željah (ital.), 17.00 Oddaja za podeljelje (slov.), 20.15 Male skladbe velikih mojstrov, 20.45 Politični pregled (ital.), 21.00 Folie d'inverno, 21.45 Iz opernega sveta.

Ponedeljek, 3. 4. 1950 — 13.15 Iz operet in filmov, 13.45 Jezikovni pogovori (slov.), 14.00 Koncert kvarteta Slovenske filharmonije, 17.00 Feljton (ital.), 17.30 Sportni pregled (slov.), 18.00 Iz znanstvenega sveta (ital.), 18.45 Iz oper Smetane in Dvoržaka, 20.15 Slovenski narodni in partizanski napevi, 21.00 Haydn: Kvartet op. 64 št. 5 — izvajajo člani »Priateljev glasbe«, 22.00 Zivljenje jugoslovanskih narodov (ital.).

Torek, 4. 4. 1950 — 12.30 Italijanske zborovske pesmi, 13.15 Igra orkester odreda JA iz Portoroža, 13.45 Kulturni pregled (ital.), 14.00 Skladbe slovenskih avtorjev, igra orkester Radia Ljubljane, 18.00 Ljudska univerza (ital.), 18.15 Iz klavirskih triov, 20.15 Puccini: Boheme — opera v 4 dejanjih, 22.30 Večerni koncert.

Sreda, 5. 4. 1950 — 13.15 Pojejo »Fantje na vasi«, 13.45 Gospodarski pregled (slov.), 14.00 Igra veseli kvintet, 18.00 Z našim ljudstvom (ital.), 18.15 Solistična glasba, 20.15 Radijski obzornik 1950 (ital.), 21.30 Zabavni orkester, 22.15 Zivljenje jugoslovanskih narodov (hrv.), 22.15 Čajkovski: Labodje jezero — balet.

Četrtek, 6. 4. 1950 — 12.00 Iz opernega sveta, 13.45 Našim ženam (ital.), 16.00 Samospevi Pavla Sivica, 18.30 Znane uverture, 20.30 Poje komorni zbor iz Trsta, 21.00 Radijski obzornik (sloven.), 21.15 Franck: Klavirski kvintet: izvajajo kvartet Slovenske filharmonije in pianist Anton Trost, 22.00 Zivljenje jugoslovanskih narodov (ital.).

Z delom za plan bomo glasovali za Ljudsko fronto